

ERDÉLYI GAZDA

A véletlen általunk már számtalan embert tett szerencsésé. Ajánljuk tehát, hogy alábbi szerencse-naptárból születése vagy névnapja mellett jelzett számot mielőbb postautalvánnyal megrendelje.

Szerencse-naptár. KIRÁLYFI és TÁRSA

Ezen szerencse-naptárban foglalt osztályosorsjegyek csakis bankházánál kaphatók
Budapest, VI., Andrásy-ut 60.

Január	Február	Március	Április	Május	Junius	Julius	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
1 52484	1 78938	1 36868	1 16990	1 52493	1 20271	1 25717	1 32921	1 36854	1 32949	1 52490	1 16998
2 4450	2 16968	2 25382	2 92805	2 48347	2 36865	3 25711	2 80183	2 52484	2 84509	2 54510	2 25714
3 84529	3 32908	3 40056	3 52488	3 63671	3 20259	3 80182	3 52452	3 63686	3 16990	3 92823	3 52495
4 25395	4 42744	4 52472	4 63683	4 81868	4 46524	4 92823	4 16968	4 52490	4 80197	4 20258	4 20271
5 16980	5 25720	5 52484	5 92807	5 16985	5 52495	5 92843	5 55264	5 91267	5 40065	5 78908	5 52488
6 92825	6 92823	6 42723	6 52467	6 40073	6 63683	6 92812	6 20269	6 63675	6 78936	6 99816	6 40057
7 32918	7 63675	7 16977	7 36817	7 80188	7 84508	7 52464	7 92807	7 20259	7 81864	7 55262	7 48342
8 78927	8 52495	8 32925	8 42724	8 25392	8 20272	8 52472	8 16977	8 92839	8 78938	8 81898	8 25717
9 16990	9 99831	9 52496	9 80183	9 52482	9 25716	9 40051	9 42738	9 46519	9 20265	9 48341	9 92805
10 32949	10 63683	10 55609	10 92812	10 92825	10 48330	10 4433	10 52488	10 55611	10 40056	10 16968	10 4445
11 20252	11 63659	11 78905	11 25392	11 48335	11 78908	11 20265	11 52478	11 52459	11 63683	11 54503	11 92819
12 20259	12 91251	12 36856	12 52455	12 48341	12 63670	12 55292	12 48347	12 52482	12 16980	12 84541	12 48347
13 32921	13 54502	13 52499	13 63671	13 32925	13 52488	13 48335	13 25382	13 25399	13 92812	13 55615	13 78906
14 78906	14 92807	14 81875	14 92818	14 78921	14 84543	14 92807	14 84537	14 36859	14 48330	14 78927	14 52482
15 63670	15 16990	15 78908	15 78939	15 52474	15 25722	15 63671	15 92809	15 81868	15 55254	15 20259	15 91251
16 63686	16 48342	16 20269	16 84541	16 48338	16 16969	16 36857	15 91267	16 48335	16 20269	16 4450	16 32949
17 92818	17 81871	17 54510	17 92845	17 16980	17 20258	17 63686	17 78938	17 25392	17 80196	17 92825	17 78938
18 48337	18 48335	18 16956	18 36868	18 4433	18 52482	18 16990	18 63666	18 52454	18 52488	18 32925	18 91267
19 52452	19 16965	19 32944	19 25727	19 92805	19 32919	19 80184	19 52484	19 92823	19 25729	19 52474	19 63671
20 48330	20 32912	20 36865	20 16968	20 52464	20 52463	20 16980	20 36868	20 25720	20 32933	20 36865	20 25726
21 48347	21 78931	21 78928	21 52452	21 52484	21 4450	21 91251	21 20271	21 42724	21 63686	21 63683	21 4433
22 50182	22 25711	22 20272	22 91267	22 32937	22 32921	22 52474	22 52495	22 36857	22 40075	22 52490	22 16977
23 20272	23 54503	23 81864	23 32921	23 4445	23 32929	23 20259	23 52495	23 84524	23 48342	23 63666	23 20265
24 67606	24 52484	24 32917	24 78937	24 63670	24 55295	24 25732	24 54503	24 25722	24 54503	24 32946	24 52472
25 48338	25 84535	25 92825	25 48349	25 54503	25 32949	25 32916	25 52464	25 32922	25 84521	25 63670	25 48335
26 82826	26 52490	26 20259	26 92823	26 84524	26 63666	26 48341	26 42732	26 25727	26 84535	26 84543	26 16990
27 52446	27 52474	27 20258	27 16984	27 54517	27 48342	27 52452	27 84515	27 78908	27 48338	27 92805	27 99801
28 54522	28 92830	28 36857	28 16977	28 99816	28 78906	28 4449	28 92808	28 32925	28 52464	28 20272	28 63675
29 78902		29 48341	29 48339	29 25729	29 78927	29 92828	29 48330	29 81855	29 55602	29 36868	29 99831
30 22950		30 48330	30 33304	30 81897	30 54510	30 48338	30 84508	30 20258	30 92806	30 20269	30 55620
31 15380		31 40058		31 78938		31 55278	31 55606		31 78927		31 25716

Kérünk azonnali megrendelést és több számnak feladását, mert ezen számok hamar elkelnék.

Első huzás már májushó 22. és 23-án.

A 6 huzás alatt 100.000 sorsjegy közül 50.000 nyer, összesen 13 millió 160.000 koronát.

Árak az 1-ső osztályra: 1 egész sorsjegy 12 kor. 1 fél sorsjegy 6 kor. 1 negyed sorsjegy 3 kor. 1 nyolcad sorsjegy 1 kor. 50 fillér.

KIRÁLYFI és TÁRSA BANKHÁZA

a magy. kir. szabad. osztály-sorsjáték főelárusítóhelye

Budapest, VI., Andrásy-ut 60.

890.

Uradalmak, gazdaságok, földbirtokosok, szeszgyárak stb.

körében kitűnően bevált

„Pef“ (Porcellán-Email-Festék)

Falakon és fán porcellánszerű, mosható mázolatot ad.

Legnagyobb tisztaság. Sok évi tartósság,

Nincs por, piszok, penész a vele mázolt falakon.

Gazdasági üzemek, mint tej-, vajkezelési és sajtkészítési helyiségek istállók, gépházak, élesztőkamrák, konyhák, fürdőszobák,

klosettek stb. részére felette célszerű.

Kimerítő ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok.

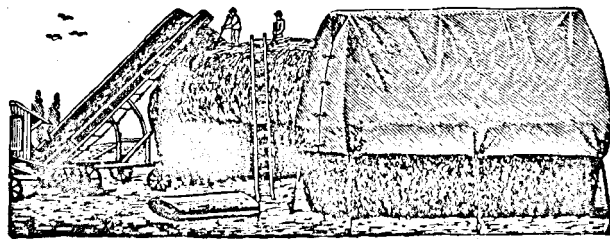
Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

889.

VIZMENTES PONYVÁK

KAZAL, MOZDONY és CSÉPLŐGÉPEKRE.

Elpusztíthatatlan minőségben

Repczeponyvák,

Vitorla-vászon

ponyvák,

Kocsi-ponyvák.

— Alapítatott 1880. —

Cs. kir. szab. vízmentes szövetség.

— 46 kiténtetés. —

ELSINGER M. J. és FIAI Budapest,

V., Mária-Valéria-u. 10. szám.

Sürgőnyezim: „Elsinger Budapest, Thonet-udvar“

(Thonet-udvar.)

Vízmentes Ponyvák

elismert kitűnő minőség — □ metr. 1 k. 70 fillér és följebb,

Zsákok

Taraulin- varrással és varrás nélkül 68 fillér és följebb
Rovatkás- Sátrak, esőköpenyek, öltönyök.
Kender- Kendertömlő, tüzi és itató-vedrek.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. — Leggyorsabb kiszolgálás. — Minden város jobb üzletében a mi gyártmányainkat tartják és szíveskedjék határozottan Elsinger gyártmányt kérni. (880.)

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

836

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
erkölcsi támogatásával alakult 1900.

Biztosítéki alap:	400.000— K
Kormány hozzájárulásával	1268.080— e.
Alapítványok és üzletrészekben	111.053.60 e.
Tartalékok	
Összesen	1,779 133.60 K.
Első évi felesleg	90.349— K.

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen. — Az üzlet eredményében biztosított tagok díjarányban részesülnek.
Az 1901. évi üzleteredmény alapján az alapítók 5% kamatban, a biztosított tagok díjvisszatérítésben részesülnek. — Biztosítási ajánlatokat elfogad közvetlenül a központ vagy a képviselők közvetítésével és felvilágosítással és nyomtatványokkal minden irányban készséggel szolgál

az igazgatóság.

LITKE L., Pécs

cs. és kir. udv. szállító

Frigyes Főherceg Ő cs. és kir. Fensége, Szalvator Lipót Főherceg Ő cs. és kir. fensége és a Nemzetközi Hálókocsi és Európai Expressz-vonat-Társaság szállítója.

PEZSGŐFAJOK:

<p>Sport Grand Vin Sec Extra Sec pezsgők: Dry-Dry.</p>	<p>Export pezsgők angol izlésre: Vin Brut Britannia Sec.</p>
---	---

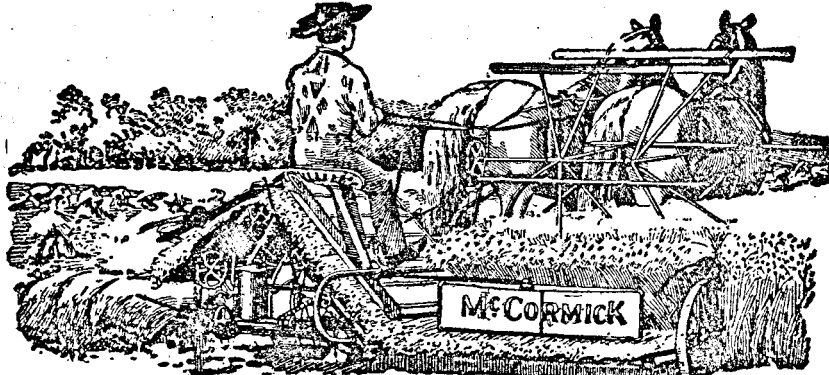
! Futányos árak! — Árjegyzék ingyen!

(821.)

Mc Cormick Harvesting Machine-Company.

(Chicago-i aratógépgyár.)

GRAND PRIX

P A R I S 1900-ban.

gyártmányai.

Kéveköto aratógép, Fűkaszalógép, Készörükészülék, „Daisy” marokrakó aratógép, Szénagyűjtő gereblye és Kévekötofonal. (859.)

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte. Olcsó tartalék-részek óriási raktára. Tessék mintakönyvet kérni!

WILLIAM J. STILLMAN Évi termelés **BUDAPEST,**
igazgató. 362,000 gép. V. ker., Váci-ut 30 sz.

GÁLERNŐ

építési anyagok raktára
KOLOZSVÁR, MALOM-UTCA 16.
Telefon 494.

Allandóan raktáron tart és legolcsóbb áron szállít mindennemű építési anyagot é. p.

<p>Román és Portland Cement Gipsz Menyezet nádfonat Kőagyagsövek Alagcsövek Asztalt elszigetelő lemezek</p>	<p>Kátrányos fedél pép „Dürabel” zöld fedél lemez Tetőcserepek 860. Disztéglák Chamotte téglák Keramik lapok</p>
---	--

Legjobb gyártmányok. Olcsó árak.

Černovsky & Co.

Ausztria-Magyarország
első és legnagyobb talajmívelési gépek gyára,
Böhmisch-Brod bei Prag. (847.)

Ajánlja általánosan jónak elismert, utólérhetlen, minden versenyen első díjjal kitüntetett s ezért legjobban elterjedt talajmívelő gépeit, mint: eddig több mint 40,000 db gyártva, valamennyi répatermelő országban használatban.

Ugyanaz kombinálva három soros répa művelőgépre, minden vetőgépre alkalmazható és minden talajra alkalmas. Főelőnye a nagy emberi erő megtakarítás.

Kukorica kultivátor, igen könnyen alkalmazható burgonya, szőlő és komlókertekben.

Chilisétrum szóró, 2, 4, 5 és 6-soros.
Kilencsoros acél kultivátor a tavaszi vetésnél potólthatatlan és nélkülözhetetlen.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Magyarországi vezérképviselő: Neubauer Sándor, Győr.

PÖSTYÉNI FLUID-GYÁR

Állatgyógyászati készítményei:

Pöstyéni Thermal lófluid ára: egy üveg 2 kor. 80 fillér. 5 liter 25 kor. 10 liter 50 kor.

Pöstyéni Bliszter (folyékony) ára: egy üveg 4 kor.

Pöstyéni maró Bliszter ára: egy tégely 4 kor. (égetés szűkségtelen, a betegség ismétlődése kizárva).

Pöstyéni Embrocation ára: egy üveg 4 kor.

Pöstyéni maláta pogácsa (lepény) különlegesség, lovak és szarvasmarha hurutos megbetegedéseinek, ára 3 kor.

Pöstyéni sebkenőcs, csövenként 2 kor.

Unicum legyek és egyéb rovarok ellen. Alkalmazandó lovak és szarvasmarhánál, 1 liter ára 2 kor.

Amerikai állat táppor lovak, szarvasmarha, juhok és sertések számára 1/2 kiló 80 fillér, 1/1 kiló 1 kor. 40 fillér, 5 kiló 5 kor. (50—100 kilóig külön ár).

Pöstyéni sertéspar (Boróka-liszt) emésztést szabályozó és vértisztító készítmény: 1/2 kiló 80 fillér, 1/1 kiló 1 kor. 40 fillér, 5 kiló 5 kor. (80—100 kilóig külön árak).

Ragadós száj- és körömfájás elleni angol por 1/2 kiló 2 kor., 1/1 kiló 4 korona.

Megrendelhetők: 5% engedménynyel egyleti tagoknak az Allandó gépkiallításon Kolozsvártt, minden gyógyszerárban és nagyobb drogueriakban, valamint:

Fluid-gyár Pöstyénfürdő.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hogy a selyemhernyótenyésztés itt a Mezőségen meghonosíttassék, szükséges volna, hogy egyesek ne nagyban, hanem egyelőre — ami magától értetődik — kicsinyben az eperfaállomány szaporítása arányaihoz mérten, csupán a háztól kikerülő munkaerők, gyermekek, öregek által végeztetve, 2—3 kilót termelve üznék e foglalkozást.

E végből igen szükséges volna, hogy a Mezőség 2—3 kiválóbb helyén, mondjuk a járárok központjain, a népiskola rendelkezék egy — sok költségbe nem kerülő — selyemhernyótenyésztéshez megkívántató helyiséggel, a hol az arra hivatottak utasítással és gyakorlati utmutatással láttassanak el. Az ily központok esetleg kapjanak megbízást a szegszárdi selyemtenyésztéstől a gubó beváltására is.

A nagy-sármási áll. iskola az említett helyiséggel már rendelkezik is. 1901. év tavaszán építették a földmívelésügyi miniszter jóvoltából. Belső felszerelése állványokon álló 15 rostély 3 sorjával. A helyiség fűtő-készülékkel is el van látva.

1901. tavaszán kértem és kaptam a szegszárdi selyemtenyésztéstől 8 gramm selyemhernyópetét és 3 liter eperfa-magot.

A selyemhernyópetéket kikeltettem és 5 iskolás gyerekekkel felügyeletem mellett kezeltem, az eredmény 20 kiló gubó lett. Kapunk érte 41 koronát, mely az 5 gyermek közt a szorgalom és igyekezet arányában osztott fel.

Az eperfamag kicsiráztatva osztott szét mili- és centiliterenként a rendes iskolás és ismétlő gyermekeknek utasítás szerint való elvetés végett. A mi megmaradt, az az iskola kertjében vettették el. Az elmélet marad elméletnek, testet annak csak az igazi gyakorlat kölcsönöz. Ha mindig csak szóval vagy papíron terjesztjük az ilyen eszmék szükségességét, későn fog az elterjedni; megpróbálja egy-kettő s ha nem kíséri fáradozásait mindjárt a megfelelő siker; — nem lévén meg az illetőkben a türelem drága tulajdona s a kitartás ösztöne, mely a sikert mindig biztosítja — elmegy kedvök a kísérletezéstől. Egy néhány ilyen esetleges kudarc másokat is

visszariaszt a megpróbálkozástól. Jó utánjárásal azonban eme hasznosan foglalkoztató és jövedelmező iparág elterjedése a Mezőségen is biztosítható lenne.

A selyemhernyótenyésztés semmi tökebefektetést nem kíván, 4—5 hét alatt minden vele való bajlódás megszűnik.

A 6—7 éves iskolás gyermekek a rendes tanulás mellett végezhetik, sőt az által fellehet bennök ébreszteni a munka kedvet és szeretetet és az egymás közötti nemes versenyt. Így évente egy gyermek 6—12 koronát játszva megszerezhetne. A kapott pénz a postatakarékpénztárba téve, s az a következő években is hasonló összegekkel gyarapítva, 6 év alatt 60—100 koronára szaporodnék. Ha a pénzből még 2—3 gazdasági, vagy más ismeretterjesztő könyvet is szereztetünk a tanulókkal, mikor az iskolából kikerülnek, a tankönyveket is odaszámítva, egy kis könyvtárral fognak rendelkezni, melyet — mint farradsággal szerzett vagyonukat — jobban megbecsülnek, mintha ingyen kapták volna. Azonban nincs kizárva az sem, hogy az a kis megtakarított, fáradsággal szerzett összegecske döntő hatással lesz az gyermek jövő boldogulására.

Ilyen képpen kívánom én a falusi népet a falusi iskolában már mint gyermeket nevelni az életnek. A selyemhernyó tenyésztésen kívül, meg kell kedvelni velök a gyümölcs termelést és méhtenyésztést s akkor 15—20 év múlva — ha teljesen nem is tűnnek el a községekben — legalább kevesbednek, vagy apadna az ügyefogyott szegény koldusok száma.

Minden rendelkezésünkre álló eszközzel oda kell hatni, hogy a leendő honpolgár, családapa és családanya már gyermek korában tanulja meg, hogy a munka nemesít, a munka az Istenhez emel. A ki a fákat szereti, azoknak használható titkait eltanulja, s az eltanultakat nemcsak a maga, vagy családja javára használja, hanem igyekszik azt az emberiség közkincsévé is tenni: az az Isten akaratját cselekszi.

Legkedvesebb költőink egyike Tompa énekelte, hogy a ki a fákat szereti, azo-

kat ok nélkül nem bántja, sőt azoknak használható jó tulajdonait embertársaival is igyekszik megismertetni, hogy azok is hasznót huzhassanak belőle: az rossz ember nem lehet.

A fák szaporítására tehát még a §§-ok s rendeletek felhasználásával is törekednünk kell. Nemcsak rendelet formájában, de végre is hajtva a következő pontokba foglalt javaslatok igen nagy szolgálatot tennének a selyemtenyésztésnek itt a mezőségen elterjedését illetőleg.

1. Minden III-ad osztályos fiugyermek — ha szülője esetleg kerttel bir otthon, ellenkező esetben a községi faiskolában tartozzék utasítás szerint 1 milliliter, esetleg egy centiliter eperfa magot elvetni s szintén utasítás szerint kezelni a mig az ismétlőbe lép. illetve mig a 12 éves kort eléri.

Mint ismétlő, 12 éves korában tartozzék kiüldetni a szülői háznál, vagy körülötte, esetleg a községi pusztá tereken, kertekbe vagy körülöttük, — sajnos ily pusztaság van elég — temetők cimtermeibe (Istenem be nem elhanyagoltak, de el hagyatottak ama szent helyek, hol ősapáink s anyáink és szeretteink sirhantjai domborulnak össze-visszaságban kerítetlen, sertés és liba legelőknék használva) állandó helyére 3 drbot; 13 éves korában legalább 3—4 drbot, 14 éves korában legalább 5—6 drbot. A gyümölcsészet illetve fásítás terén is lehetne ilyenformán valamit lendíteni.

2. Minden III-ik osztályos leány legalább 1/4 kiló gubót tartozzék produkálni s azután, ha az osztályokban fennebb halad, minden évben egy dekával többet, mig az iskolát elhagyja. Ezt a fiuk is tehetnék.

A fentebb összeirtak szerint szeretném minálunk e fontos ügy megoldását keresztülvinni. Még igen sok mindent lehetne ezeken felül is összeírni, amivel a népet boldoguláshoz — a saját szorgalma és munkássága által, erkölcsüket is javítva — lehetne juttatni, de egyelőre elég lenne a fentebbieket is megvalósítani.

Ha a selyemhernyótenyésztéshez a még csak egy pár szóval — óhajképp — érintett gyümölcsstermelésnek és méhtenyésztésnek okkal-móddal való terjesztését is felkarolnánk

TÁRCA.

A mindennapi kenyérért.

Irta: *Sienkiewicz Henrik.*

(16.) III. FEJEZET.

A telepélet.

Mi volt Borovina? Telep, mely még most volt keletkezöben. A nevét azonban, úgy látszik, már jó előre megállapították. Nyilván abból indultak ki, hogy ha meg van a név, előbb-utóbb meg lesz a tárgy is. És ennek elérésére egyszerűen jártak el. Mindenekelőtt az összes lengyel lapok, sőt New-York, Chicago, Buffalo, Detroit, Milwaukee, Nantovok, Denver, Calumet angol lapjai is mindenütt, a hol a lengyel nyelv csak ösmert, az egész világnak általánosságban, a lengyel telepeseknek különösen tudtukra adták, hogy aki közülök egészséges, gazdag és boldog akar lenni, aki jól akar enni, sokáig akar élni és holtá után üdvözülni akar, az szerezzen meg egy részt magának a Borovinának nevezett földi paradicsomból. A hirdetések tudatták, hogy Arkansas állam, ahol Borovinat meg fogják

alapítani, bár még pusztá vidék, de a földkerekség legegészségesebb helye. Igaz ugyan, hogy a Missisipi tulsó partjának legszélén levő Memphis város tanyája a sárgaláznak, de a hirdetések szerint se a sárga, se másféle láz nem képes egy olyan széles folyamon, mint a Missisipi áthatolni. A másik oldalról pedig éppen biztosítva lehetünk a sárgaláz behatolása ellen, mert a legközelebbi szomszédok, a choctaw indiánusok irgalom nélkül megskalpolnák s a sárgaláz mitől sem retteg jobban, mint a rézbőrűek látásától. A borovinai telepesek tehát egy olyan semleges területen fognak lakni, melynek nagy jövője van. Ezer év múlva Borovinának bizonyosan lesz két millió lakója s az a föld, melynek most holdját másfél dollárért lehet megszerezni, akkor négyszögölenként ezer dolláron alul sem lesz kapható.

Nem volt könnyű dolog ilyen dicséreteknek és csábításoknak ellenállani. Azok részére, akik a choctaw-indiánusok szomszédosságát nem tartották volna valami nagyon kellemesnek, a hirdetésekben meg volt az megnyugtató, hogy ez a derék törzs különös

rokonszenvvvel van eltelve éppen a lengyelek iránt, úgy hogy a legbarátságosabb viszonyra lehet velük számítani. Egyébként pedig elősmert tény az, hogy ahol a vasutak erdöket és pusztákat szelnek át, ahol a táviróoszlopok keresztjei megjelennek, ezek a keresztetek csakhamar az indiánusok elpusztulásának jelvényeivé válnak. Miután pedig Borovina körül minden földet megszerzett a vasuti társaság, az indiánusok teljes eltünése csak idő kérdése lehet.

Ezeket a földeket valóban megszerezte egy vasuti társaság, ami a telepnek a világal való összeköttetését, terményeinek értékesítését, és jövő virágzását biztosította. A hirdetések csak azt felejtették el fölemlíteni, hogy a vasutnak egyelőre csak terve volt meg s hogy építési tőkének azokból a pénzekből kell kikerülniök, amit a telepesek fognak fizetni a kormány által a vasuti társaságnak telepítési célokra átengedett földekért. Ezt a kis feledékenységet azonban könnyen meglehetett bocsájtani egy ilyen bonyolult üzletnél. Ami egyébiránt Borovinára nézve nem jelentett annál a csekélységnél

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás-király-tér, 7. sz. saját házában.

Betöteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

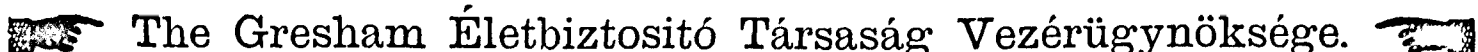

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzalogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzsákok is kaphatók.

Ugyanott a

 The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

s hozzá vennék, mint szükséges elmaradhatatlan kiegészítő kellékeket (hiszen a termények elszállítására kosarakra is van szükségünk) a fűzkosárfonást is. 15—20 év múlva a kopár Mezőség is nemcsak paradicsommá, de népe is munkásabbá, boldogabbá, elégedettebbé válhatna. Akkor a nép nem készülne jobb hazába — Amerikába, sajnálná elhagyni a más ültetvénye kezeléséért a saját maga ültette, verejtékével öntözött gyümölcsös kertjét, bekerített temetőjét, községének lákkal díszes köztereit, utcáit stb.

Igy kellene banni a néppel. Hazát, ott-hont s abba paradicsomot kell velők teremtetni s akkor az meglegedett, boldog lesz. S azzá leszünk mi is, kik annak megteremtésében közre munkálunk. Le kell a néphez ereszkedni, illetőleg: azt magunkhoz emelni, mint azt más nemzetek, illetve nemzetiségek fiai is teszik s a munkáját senkinek se kicsinyeljük, de adózzunk elismeréssel nagynak, kicsinynek. Nagyaink ne sajnálják leereszkedni a pór néphez, egy pár jó szót, utasítást adni, mert a jó indulatu leereszkedés nem kicsinyit, de nagyobb teszi az embert. Szegély nép, mily boldog ő, ha hozzá egy járásbíró, főszolgabíró egy pár jó szót szép nyájasan szól. Hátha még utasításokat is adnak az ő jövő boldogulására; nemcsak azokat az utasításokat teszi meg, de sok más egyebet is, mert a főszolgabíró, meg a járásbíró mondta, kik jobban tudják, hogy mi segíti elő boldogulásukat. Az ilyen emberek hálálkodásának se vége, se hossza. Az ilyenekkel maradat lehet fogatni. „Ne kicsinyeld a véredből vér nemzedetet, hogy nagygyá tehesd a hazát s boldoggá annak polgárát, mert akkor a nép még talán érdemed felett is becsülni fog és nagynak fog látni.“

Igen tisztelt lelkész, körjegyző és tanító urak, ha a Mezőségen úgy a selyemhernyó s méhtenyésztést, valamint a gyümölcs-termelést és vesszőkosárfonást s talán még más egyéb e keretbe tartozó keresetforrást meg akarjuk honosítani, hogy ezáltal népünket becsületes munka és szorgalom által takarékosághoz szoktatva képessé tegyük családi és állampolgári kötelemeik teljesítésére; minden tőlünk

többet, mint azt hogy nem a nagy országút mellett feküdt, hanem elhagyatott vadonban, melyhez csak nagy fáradsággal lehetett kocsival is jutni...

Ez a kis feledékenység mindenestire különböző kellemetlenségeket okozhatott, melyek azonban csak pillanatnyiaktak voltak és a vasut megjelenésével rögtön elfognak tűnni. Egyébiránt közismert dolog, hogy ebben az országban nem szabad a hirdetések szószerint venni, mert amint igaz az, hogy Amerikában minden elvetett mag kinő és sokszor semmi termést sem ad, úgy igaz az is, hogy az amerikai lapokban a reklám olyan kiterjedt, hogy a leggyakrabban nagyon nehéz a frázisok pelyvájából egy szem valóságot is kiválasztani. Ha azonban a Borovinára vonatkozó hirdetések közül mindjárt ki is választjuk azt, ami „humbug“-nak látszik, még mindig elég csalogató marad, ami megengedi, hogy ettől a teleptől ne várjunk rosszabbat, mint ezer mástól, melyeknek keletkezését semmivel sem kisebb tulzás előzte meg.

Sőt a föltételek több okból nagyon kedvezőeknek látszottak és ennek következménye volt az, hogy sok lengyel és egész lengyel családok, melyek az Egyesült Államok egész óriási területén, a nagy tavaktól a floridai palmaerdőkig, az Atlanti óceántól a kaliforniai aranymezőig el voltak szórva, az újonnan keletkező telep tagjaivá lettek. Lengyelek minden vidékről, minden zugból, akik Chicago Milwaukee gyáraiban dolgoztak s akik már régóta vágyakoztak az után az élet után, mely a husból és vérből való parasztnak éltető eleme, megragadták a kínálkozó alkalmat, hogy a gőzzel és füsttel tele városoknak hátat fordíthassanak és szekerével meg ekével közükben. Arkansas tágas pusztáin és erdeiben új létet alapítsanak maguknak.

kitelhető módozatot meg kell ragadnunk. Ép ebből kifolyólag talán senkisémet tartja indokolatlannak, ha azt indítványozom, hogy alakítsunk a Mezőségen egy egyesületet, melynek célja legyen a fenti eszmék gyakorlati megvalósítása. Ez egyesület kebeleiben majd összejöveteleket tartunk, a hol kicseréljük gondolatainkat, tisztázzuk eszméinket, megvitátjuk javaslatainkat, jobban körvonalozzuk célunkat s kiválasztjuk azokat az eszközöket és módozatokat, melyek kitűzött tiszteletra és pártolásra méltó céljaink elérésében mihamarább eredményre vezetessenek.

Azt hiszem, hogy az eszme, melynek megvalósítására indítványomat teszem, egyikünk előtt sem új. Bizonyára már többeknek fordult meg agyában egy ilyen mezőiségi egyesület megalakításának az eszméje! Legalább nekem már régen forró óhajtam ily egyesület alakítása s hogy erre a kezdeményező lépéseket már eddig meg nem tettem, annak oka, hogy évek hosszú során át távol valék a mezőségtől. Annyira meg vagyok javaslatom hasznos és célszerű voltáról győződve, hogy alig hiszem, hogy a mezőség urai közül akadna egy is, ki annak megvalósítását ne óhajtaná, s megvalósításához segédkezet ne nyujtana.

Másfelől arról is meg vagyok győződve, hogy javaslatom csak úgy ölthet testet, ha az egyesület elnökévé oly egyént szemelünk ki s igyekszünk megnyerni, ki nemcsak tekintélyénél, de állásánál fogva is hivatva lesz, nemcsak a már meglévő mezőrendőri törvényeink idevágó §§-inak s az azokat kiegészítő rendeleteknek érvényt szerezni, de a megalakítandó egyesület alapszabályainak rendelkezéseit s hasonló jegyzőkönyvi határozatok megtartását is keresztül tudja vinni.

Ilyennek tartanám a Mezőség valamelyik főszolgabíráját. Ne tessék főszolgabíró uraim a fölajánlott tisztelet kicsinyelni, mert a nemesen végzett munka falmagasztal; de másfelől ne tessék nehéznék sem képzolni a tenni valókat, mert a tényleges munkát mi közkatonák csak elvégezzük. Csak erélyt, s a rendeletek s határozatok betartását óhajtjuk elsősorban a leendő elnöktől.

Ha a mezőiségi főszolgabírák valamelyi-

Azok, akiknek Texas nagyon meleg, Minnesota nagyon hideg, Detroit nagyon nedves volt, vagy akiket Illinoisban az éhség gyötört, csatlakoztak az első vállalkozókhoz és sok százan, legtöbbször férfiak, de asszonyok és gyermekek is fölkerelkedtek Arkansas felé.

Arkansast ugyan „Bloody-Arkansas“-nak (véres Arkansasnak) nevezték, de még ez sem riasztotta vissza a telepeseket. Pedig — az igazat megmondva — ez a vidék még ma is hemzseg a rabló indiánusoktól, zsványoktól, szökevényektől, mindenféle kalandoroktól és útonállóktól. Ennek az államnak nyugoti része meg éppen híres azokról a harcokról melyeket a rézbőrűek a fehér bivalyok vadászásával folytatnak. A lynch-törvénykezés borzasztó divatja uralkodik itt. De végül is ezen még mindig lehet segíteni. Ha a vérbeli lengyel jó füttykóst érez a kezében, ha van az övéből egy-egy a két oldalán, egy meg a háta mögött, akkor nem igen fél az és ha valaki útját állná, bizony megértetné vele, hogy ő se nem hajlik, se nem török. És ösmeretes, hogy az egy vidékről való lengyelek mindig összetartanak és úgy szoktak megtelepedni, hogy az egyik szomszéd minden időben könnyen segélyére jöhessen a másiknak.

A telepések legnagyobb részének gyülekező helye Little-Rock volt, de innen Clarks-ville-ig, a legközelebbi lakott telepig, melylyel Borovina határos volt, olyan nagy volt a távolság körülbelül, mint Varsótól Krakkóig. És ami a legrosszabb volt, elhagyott pusztaságon át vezetett az út és őserdőkön és nagy vízeken kellett áthalolni. Néhányan, akik az általános fölkerelkedést nem akarták bevárni és egyedül indultak neki az útnak, nyomtalanul eltűntek — a főcsapat azonban szerencsésen céljához jutott és most az erdő közepén ültette föl tanyáját...

két sikerül az egyesület elnökéül meg nyerni, akkor munkánk sikerülni fog s bátran remélhetjük — ha Isten is velünk lesz, — hogy 15—20 év múlva felekezeti és nemzeti különbség nélkül megünnepelehetjük az egyesület sok eredményü fennállásának jubileumát.

Juhos Márton.

Az építészet szerepe a gazdaságban.

Irta: Jablonszki Ferenc műépítész.

Általánosan ismert felfogás az, hogy az építészet mint művészet és ipar, vagyis gazdasági tényező, a leghűbb tükre egy nép vagy ország műveltségének, gondolkodásának, szokásainak és térsadalmának, de egyszersmind gazdasági fejlettségének is.

Egyiptom gulái, vagy a kharnaki szentély a fejedelmek korlátlan hatalmának hirdetői még évezredek múlva is. A görög időkből visszamaradt építmények és tárgyak pedig azt bizonyítják, hogy e nép egyedül a szépeért és a szabadságért lelkesült.

A rómaiak világraszóló hatalma mindenben, a mi emberi alkotás, nagyszabásuan megnyilatkozott.

A melegebb égöv alatt lakó hatalmas állam népessége, a melynek rabszolgái évente kétszer is arattak dusan termő szép Itáliában a hová még azonkívül a gyarmatországok terményeik legjavát szállították — ezen a természettől is bőven megáldott hazában a gazdasági építkezések csak mint raktárak szerepeltek, mert egyébre alig volt szükség; de annál nagyobb szerep jutott a gazdasági építkezések azon ágának, amely az uri igényeket szolgálta; ilyenek voltak a hatalmas vízvezetékek, melyeket a rómaiak öntözésre is használtak; nagyszabásu halastavak, melyek az inyencz urak kedvencz csemegéit szolgáltatották. Ilyen körülmények között a fényt és pompát kedvelő római urak nyaraló vidékein a gazdasági épületek tulajdonképen csak a szolgaszemélyzet lakóházaiból állottak, az istállók pedig inkább paloták voltak, mint gazdasági épületek.

A nagy római birodalom bukását erkölcsének romlása és a népvándorlás okozta.

Ezen nomád és harcziás, sátrak alatt tanyázó vándorló népek a kelet fiai valának, kiknek főeleme a háboru, vadászat, halászat és állattenyésztés volt, kik földműveléssel nem foglalkozván, igen természetes, hogy gazdasági építkezéseik sem voltak. E tekintetben csak akkor látunk némi fejlődést, a mikor a hódító törzsek a művelt és leigázott népekkel egybeolvadván, azok műveltségét és szokásaikat magukévá tették; és ennek megtörténte után lépünk a középkor mysticus idejébe, amely, történelme és ránk maradt emlékei révén, előttünk oly titokzatos marad talán örökre.

A frank és germán eredetű népek vallásának és műveltségének ápolói a különböző szerzetesrendek voltak s e rendek klastromainak eredete többször egy-egy kis hajlékra vezethető vissza. Az emberi szorgalom ezen kis hajlékokat tovább fejlesztette, míg azok nagyszabásu klastromokká fejlődtek, amelyek lassankint nemcsak a vallási érzélettől áthatott szerzetes egyének visszavonuló helye, hanem a középkori művészetek, tudományok, műipar és gazdálkodás központjaivá lettek. Ezen központokban idővel nemcsak szerzetesek éltek, hanem világi tagok is felvétettek, a kik a gyakorlati és mindennapi élet dolgival foglalkoztak. Ezen virágzásnak és fejlődésnek indult nagy kiterjedésű telepek, úgy szólván kis városok, melyek — tekintve az akkori közbiztonsági állapotokat — többször a természet által (folyó, hegyek) védett helyeken létesültek, de azonkívül mesterségesen falakkal, árkokkal is körül voltak fogva.

A klastrom közvetlen környékét kertek övezték és ugyanezen belterületen voltak a nagyméretű gazdasági épületek is elhelyezve, mert azok biztonságát az megkövetelte.

Ezen helyeken épült gazdasági épületek u. m. majorságok, istállók, vermek, pajták, magtárak, usztatók, malmok stb. szilárdan készültek, ugyanis a falak többnyire kőből valók voltak, a tetők pedig cseréppel fődöttek. Igen gyakran ezen gazdasági telepek műhely és gyárépületekkel is kapcsolatosak voltak, ahol a nyers anyagok ipari célokra feldolgoztattak. pl. a híres Chartreuse a chartres-i klostorból veszi eredetét. Hasonlóképpen a párisi klastrom is híres az ő sajátos gyártmányairól.

A középkorban a klastromok körül kifejlődött nagyszabású és rendezett gazdasági és ipari telepek kezdetben élénk ellentétben állottak a földműves nép nyomoruságos visköival és gazdasági építményeivel.

Csak idővel, a mikor a jólét lassanként általánossá lett, látjuk a kis emberek anyagi viszonyainak javulását, a mely azonnal építményeinek külső megjelenésében is kifejezésre jutott. A virágzó és anyagi jólétnek örvendő falucska egészen más képet nyújt, mint az a hely, a melyek népe nehézségekkel küzdve tudja csak megélhetésének feltételeit előteremteni. A gazdasági épületek általánosságban két részre oszthatók: a) azokra, a melyek a munkássággal közvetlen összefüggésben vannak és b) azokra, a melyek a munkásság eredményeit raktározni hivatottak.

Míg az első csoportba tartozók folytonos használatban vannak, addig az utóbbiak csak esetről-esetre nyílnak meg és inkább fentartó szerepük van.

Az egyes nemzetek gazdasági háztartásához tartozó épületek egymástól eltérők. Míg a magyar alföld népe legnagyobb részt sárból tapasztott, náddal fődött primitív házban lakik, addig a művelt nyugoti nemzetek parasztsága kőből épített cserepes, gyakran emeletes házából tekint le gazdaságára. Ugyanez áll a gazdasági épületekre is.

Az amerikai síkságokon szétszórt farm-ok is legnagyobb részben egyszerű eszközökkel összerótt, többnyire faházak, míg a modern berendezésű gazdaságok épületei már úgyszólván gyárszerű, ugyan gyakorlati, de prózai kinézésű házak, a melyek mindinkább a szilárd kivitelhez közelednek.

A legújabb időben, a hol a technikai erők mindegyike úgyszólván fokozódottan az emberiség szolgálatába állott, a mikor a vízierők, a gőz, a villamosság mint főszereplő tényezők kezdenek a gazdaságoknál is alkalmaztatni, ezek mindegyike maga után vonja a jobb és tökéletesebb épületek létesítését, a melyek egyszersmind állandó jellegűek. Azért is mindinkább kívánatos, hogy ezen nagyobb és költségesebb építmények megfelelő tudással és körültekintéssel emeltessenek és azok ne bizassanak közönséges falusi mesteremberekre, mert egy belső szükségletünknek azt kell sugalmaznia, hogy még egy közönséges gazdasági épületnél is, az első helyen álló jóság mellett, bizonyos egyszerű és megengedhető csínosság is megnyilatkozzék, amely korunk gondolkodását és izlését az illető építményen kifejezésre juttatja, mert ezt találjuk minden kulturnép alkotásán, a hol minden legkisebb dologra is rányomta az egyéniség saját bélyegét.

A közönséges paraszt tyúk.

Írta: **Geltch Lajos.**

A közönséges paraszt tyúk nagyobb mennyiségben mindenütt előfordul ott, a hol a baromfi tenyésztés még nem áll magos színvonalon. Hazánkban, Oroszországban és a Balkán-államokban a legtöbb van belőle, míg legkevesebb Franciaországban és Angliában. Nálunk ez képezzén a rendes piaci árut, heti vásárainkon állandóan látható és máskülönböben mindenütt található ott, a hol kisebb-nagyobb gazdaságot folytatnak.

A stándárdnak megfelelő pontosabb leírása azonban már nehezebb, mivel a színe tarka-barka, tehát nem állandó. Alakja hatá-

rozatlan, teste silány, tulajdonsága meg éppen bizonytalan.

Ugy látszik, mintha egy többféle fajtaból összetakolt olyasvalami keverék lenne, hogy a hozzáértő bámulva áll meg egy-egy ilyen diszes piaci példány előtt és ha minden fajta tani ismeretét is előszedi, sem bir kiokosodni abból, hogy az illető állatban, mely gyakran 5-6-féle fajtanak jellegait hordja magán, vajjon miféle fajta verből van több. Így gyakran látható, hogy oly terjedelmes lábtozzattal bir, mint a Cochín. Hármás, esetleg rózsás — csücskös — taraju, mint a Bráma és Vyandotte.

Sárga lábu és csőrü, esetleg még karvalyozott színü is, mint a Plymouth. Még bőbitája is van, mint a hollandi és páduai fajtaknak; sőt az olasz és hamburgi fajtakra emlékeztető, fehér füffel is ékeskedik. No tessék most már kiokosodni e zagyvalékból!

Vannak, a kik szeretnék magyar fajtanak elismertetni, de összehasonlítva a nemes fajtakkal, nincs mit dicsekedni vele, mert láthatjuk, hogy zagyvalék biz-a. Ép olybá képzelhető, mintha valaki 5-6 féle bort összepancsol és elő állna vele, hogy: „ime itt a magyar bor.“ Tehát az ilyen zagyvalék magyar fajtanak el nem ismerhető, sőt ha külföldön, mint ilyen emlegetnék is, le kellene tagadnunk. Szerencsénkre azonban csak itthon ismerik magyar fajtanak, külföldön az egy „Erdélyi kopasz nyakun“ kívül, más magyajaj fajtaról nem tudnak. Vagyis fajta állat egyáltalában nem is lehet, mivel sem színe, sem alakja nem állandó és nem is birja azon fajta tulajdonságot, hogy ugy szín, mint alakra nézve is, magához hasonlókat nemzeni képes lenne. Hazánkban e keverékből sajnos, hogy körülbelül 32 milliónyi, nagy mennyiség található és nagy pénzáldozattal kísérlet is tétetik, ezen nagy állományt, nemes fajta állatokkal való keresztezés által, úgy szín, mint alak, nagyobb test és egyéb jó tulajdonságokat illetőleg — állandósítani, megjavítani. Hogy ez mennyiben fog sikerülni, megfogja mutatni a jövő. Hogy nem egy könnyen menő dolog, az már bizonyos, mert igen megnehezíti földművelő népünk tudatlansága, a lehető legkevesebb szakismerete és habonásága.

A fajta baromfi kiosztás nagyon szép dolog. De minden ily dolog bevezetésének meg kell hogy legyen a maga ideje. Ha azt nem a kellő időben hozzák napirendre, nem lesz belőle semmi, elvész a legzseniálisabb eszme és hiába való minden jóakarát is. Tehát már most csak az a kérdés, hogy vajon itt-e az ideje, az az, hogy tényleg tud-e már annyit a mi népünk, hogy a fajta állat keresztezéséből nyert szaporulatával, tudná hogy miként kelljen okszerűen tovább gazdálkodni? Mert az, hogy minden évben fajta állatot kapjon azért, hogy azt minden szakismeret nélkül beletemesse a paraszt baromfi állományába — hogy abba még a jelenleginél is több fajta legyen eltemetve — már az ilyen állomány javítás, a semminél is kevesebbet ér.

Mert lássuk csak, jelenleg hogy tyukászkodik a mi népünk?

A tavaszi költést minden ahoz értő előtt a legnagyobb kincset — feltétlenül mind eladja. Eladja azért, mert a rántott csirkének való, a legkeresettebb lévén, ekkor a legjobban eladhatja. Magnak — tovább tenyésztésre — csak a késő nyári, esetleg őszi csirkéből tart meg, melyek természetesen a tél miatt fejlődésükben megakadnak, s így testileg is csenevésznek maradnak. A késő nyári és őszi szaporulatából is eladja mindazokat, a melyeket — szín és fajta jellegre való tekintet nélkül — megfoghat, hogy a piacra vigye.

És melyeket foghatja meg legkönnyebben? A melyik testi méreteit illetőleg legnehezebb, tehát nem birja oly könnyen kikerülni az elfogatás veszélyét. Ne csodálkozzunk tehát, ha ily tudatlanság, ily, úgyszólván

rablógazdálkodás mellett, baromfi állományunk hova-tovább mind silányabb lesz.

Hozhatnék fel még több példát, de ne bántsuk a népünket azért, mert tudatlan. — Nem ő az egyedüli oka ennek . . .

Az ilyen és ehez hasonló véleményekre azt szokták mondani, hogy: „ha ily tudatlan kezelés mellett a közönséges baromfi — habár kis testü és tarka-barka is — de megbirta tartani azon tulajdonságait, hogy jó tojó, edzett, szapora, jó kotló és izletes husu is, maradjon, ennél fogva annál is inkább érdemes hogy — habár nagy áldozatoknak is — fajta állatok keresztezése által megjavíttassék. Lásuk tehát rendre, hogy mennyiben igaz és álihat fenn ez a sok fényes tulajdonság?

Jó tojó? Ez aligha mondható róla. Ez nem lévén kiváltsága és tulajdonsága semmiféle fajtanak, az illető tenyésztőtől függ, hogy bir-e annyi szakismerettel, hogy ki tudja választani a jó tojó egyedeket? Ha ki tudja választani, tartson bárminő fajtat, jó tojókkal fog rendelkezni. Tehát nem áll az, hogy jobb tojó lenne, mint bármely más fajta. Ép ellenkezőleg, általánosságban 70-80 tojásnál évente nem rak többet, s hogy miért nem is rakhat többet, lentebb ki fogom fejteni.

Edzett? A primitív kezelés mellett a nyomorusághoz trainirozva lévén, azon bánásmód mellett, hogy: „vagy megdöglik vagy megedződik“ igaz, hogy meglehetősen edzett is. De ez sem lévén kiváltsága egy bizonyos fajtanak, ez sem szerepelhet fajtatulajdonságként. Minden fajtat lehet okszerű kezeléssel edzetté tenni és viszont okszerűtlenül elkényeztetni. Tessék csak a közönséges paraszt tyukot is minden kis szellőtől óvni és dédelgetni, 2-3 nemzedéken át olyan kényessé válik az, hogy nincs az a legkényesebbnek vélt külföldi fajta, mely vele kényességben versenyezne.

Szapora? Ez is körülbelül igaz. De minden fajta szapora, ha igyekszünk fiatal 1-2 éves kakasoktól nyerni ivadékat és a vérfrissítésről is idejében gondoskodunk. Gazdáinknál a tyúk nagy legelőn kaparászgat, minél fogva lehetővé válik az, hogy élelmesebb idegen fiatal kakasoktól is megtermékenyüljön, a vér is felfrissüljön s ily módon a szaporasága is fennálljon.

Jó kotló? Ez különösen igaz. Minden gazdasszonynak feltett kincse, a jó és sokat kotló tyúk. Tehát ez tényleg mint tulajdonság lett benne kitenyésztve. Bár egyéb tulajdonságot is úgy fejlesztettek volna benne, mint ezt. Ez a tulajdonság azonban a jó tojó tulajdonság rovására esik, mivel ha egy tyúk egy évben 3-4 szer kotól és 4-5 hétig csirkét is vezet, közbe jövén még a 4-5 hétig tartó vedlési ideje és a téli hónapok, az évi 365 naphól nem futja ki a napok száma, hogy egy legjobb tojó tyúk is, 70-80 tojásnál többet rakhasson évente. Látható tehát, hogy nem olyan előnyös az, ha arra törekszünk, hogy olyan nagyon is jó kotló tulajdonságu tyúkokkal birjunk. Külföldön praktikusabbak a tenyésztők; ott legfeljebb ha arra törekszenek, hogy évente egyszer kotoljon meg a tyúk, de e helyett nem csak 70-80 tojást kell, hogy adjon, de 180-200 darabot is. Ott az olyan tyúknak, melynek évi tojáshozama csak 70-80 darab, annak mielőbb kést adnak, mert ott már rég tudják azt, amit mi nem tudunk, hogy: „az aranyat tojó tyúk az, amely gyakran keresi fel a tojó fészket, és nem az, a melyik életének legnagyobb részét a költő fészkekben tölti.“

Azonkívül a mi sokat kotló tyúkjaink kotlási ősztönét, nem is lehet minden időben előnyösen kihasználni, mivel bizony sokszor kotol akkor, a midőn mi nem akarnánk hogy kotoljon. És mi történik ekkor? Az, a mit gyakran láthatunk, hogy a szegény tyukot az ő 39-40 fokos lázas testével, spárgával kikötik, hátára szalma csévét kötnek, vízzel leöntik avagy vízbe mártják. Hát kérem, ezt ugyan elfelejtették az állatok védelméről szóló szabályrendeletbe bevenni, de ezek a tények

mind vannak olyanok, a melyek az 1879. évi XL. t. c. 86. §-ába ütköző állatkinzási kihágást képeznek. No de lassuk tovább a tulajdonságait. Az van még mondva róla, hogy *izletes húsa*. Ez is igaz. Kissebb testű lévén, ürge, élelmes és így birja összeszedni a mi jó legelőinkön mindazon változatos tápszereket, melyek ugy a tojás, mint a hus izletessé tételéhez szükségesek. Vannak azonban fajta baromfiak, melyek ugyanazon körülmények közt nevelve, még izletesebb húst szolgáltatnak. Különbö is, ha bármely fajta baromfiak nem adatik meg az alkalom, a nagy legelőn való kapargálásra, sem tojása, sem husa nem lesz már oly izletes.

Látható tehát, hogy az egyes kiváló tulajdonságok miként függnek különösen az illető tenyésztő szakismeretétől, a tenyésztési hely és még sok más körülményektől is. Fentiekből különben azon következtetésre is juthatunk, hogy mindazon gazda, ki elég intelligenciával bír, annak feltétlenül csakis a fajta baromfi és a fajta kereszteszések tenyésztésében leendő öröme és természetesen nagyobb haszna is. Ellenben a kisebb tudású gazdának és általában a mi tudatlan paraszt népünknek, nemcsak hogy a közönséges paraszt tyúk felel meg legjobban, de csakis ez felel meg, mivel mással boldogulni nem fog.

A kinek tudomása van arról, hogy a jelenlegi silány baromfiainkból és ezek silány termékeiből is, kivitelünk meghaladja buzánk kiviteli értékét, az nem kételkedhetik benne, hogy ha tudást és szakismeretet adhatnánk földmivelő népünknek — a mi kitűnő legelőink mellett — a baromfi tenyésztés és baromfi nemesítés terény, oly sikert bírnánk elérni, hogy nemcsak Európa, hanem az egész világ szeme rajtunk függne.

Azonban tudás és szakismeret nélkül, egy ismeretlen silány keverék marad, a 32 milliónyi baromfi állományunk ezután is és sajnos — valószínűleg — az marad, a fajta baromfi kiosztás mellett is.

A tenyésztésre szánt tojások csomagolása.

A tenyésztésre szánt tojások csomagolásának nagyon sok módja van; sok, roppant komplikáltsága mellett is csaknem használhatatlan. A fődolog, hogy a tojás sem egymással, sem a kosár, láda vagy más csomagoló helynek fedelével, fenekével vagy oldalával össze ne ütközhessek, hogy a kosár vagy láda teljesen kitöltessék. A csomagolásra szánt anyag puha, de emellett ruganyos legyen és minden rázkódtatástól, a mely kalapálás, dobás stb. által előidézhető, óvnunk kell. A sok kipróbált csomagolási módszer közül különösen a következőket ajánljuk: 12 tojás részére vegyünk egy kis, erős faládikát, mintegy 30 cm. magasság, szélesség és hosszúságban, tegyük először egy jó réteg szalmát legalul, egyúttal a négy fal mentén is, minden tojást puha újságpapirba burkolunk és egy csomó széna közé a ládába tesszük. Mintegy hat ilyen csomagocska lesz legalul csomagolva, esetleges ürök jól kitöltve és erre egy réteg széna ismét reáakva. Ezután ismét hat a fentírt módon beburkolt tojás reáakva, a melyre azután megint fölig széna jön. A már előre megcímzett ládácska teteje bevágásokkal kell ellátva legyen, a melyek a láda megfelelő kimagasló részei által lesznek kitöltve. Végre finomabb kötél vagy zsineggel végezzük az átkötést. Egy második módszer abban áll, hogy hosszukás keskeny ládácskák veszünk 1—1½ cm. vastag deszkából, a mely 48 cm. hosszú, 14 cm. széles és 8 cm. magas legyen. Ezután újságpapir gyöngén össze lesz gyurva, az egyes papir csomók egyenletesen a láda aljára helyezve és egy összehajtott papirral letakarva. Erre teszünk egy réteg buzakorpát. Az a darab papir, melybe maga a tojás lesz, olyan nagy kell legyen, hogy többször körül lehessen

csavarni. Most mindig kettesével rakjuk a tojást úgy, hogy a tojás hosszában a láda hosszú oldalával feküdjön egy irányban, tehát két, mintegy hat tojásból álló sor képződik, mely tojások végei ugyan érintkeznek egymással, de oldalaiknak és a láda részeinek teljesen el kell egymástól különítve lenni. Minden hézag gondosan kitöltendő korpával, teteje pedig kis papircsomókkal magasan kikaparnázandó, úgy hogy a tető bezárásával bizonyos ellenállás legyen érezhető. A bevágások, címzés és bekötés úgy történik, mint a fent leírt módszerrel. A harmadik módszer az, hogy nemezpapírral egy ugyanolyan nagyságú ládikót, mint az előbbi, két hosszú, keskeny részre osztunk, melyeket öt keresztben bedugott nemezpapir segítségével ismét hat rekeszre osztunk fel, ilyen rekesz körülbelül 8 cm. Ezek a kis részek feneke széna, korpa, vagy fűrészpórral lesznek kitöltve. Az egyes tojások papirba lesznek csomagolva, melyre még elővigyázatból szénát kell tenni, a hézagok korpával vagy más hasonlóval töltendők ki. A tetejére pedig egy réteg fű vagy széna jön. A teteje fent említett módon lesz ráerősítve. Mind a három mód gyakorlatban kitűnően bevált. 24 drb. tojás szállításánál a harmadik mód ajánlható úgy, hogy a ládikó magassága megegyezzen olyan magas legyen, így az alsó réteg 12 tojásból áll az erre helyezett szénára egy erős nemez papir helyezendő s erre ismét ráhelyezünk 12 tojást a harmadik mód szerint. 50 vagy több tojást célszerű több ládába csomagolni. S ilyen módon csomagolnak minden nagyobb gazdaságban és mindenhol kitűnő eredményel.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ Hogyan védekezhetünk sikerrel a gyomok ellen? A tavaszi szorgos munkaidőben legtöbb gondot ad a gazdának a gyomok elleni küzdelem, mert hiszen ma már mindenki tudja, hogy a gyomok nemcsak csökkentik a termést, hanem rontják annak minőségét is s épen ezért mindenkinek saját érdekében áll a gyomoktól megszabadulni. Ez azonban nem oly könnyű dolog, mint aminek első pillanatra látszik. Hogy sikerrel védekezhessünk a gyomok ellen, mindenekelőtt ismernünk kell azon körülményeket, melyek vetéseink gyomosodását előidézik. Elgyomosodik a szántóföld 1. az egyes veteményeknek helytelen termelési sorrendje következtében pl. ha gabona után gabona termeltetik; 2. az istálló trágyának, illetve a trágyatelepnek meg nem felelő kezelése s a trágyának rosszul alkalmazott alászántása folytán; 3. selejtes és gyomoktól kellekén meg nem tisztított vetőmagok felhasználásával; 4. a szél, a madarak, nyulak, egerek stb. közvetítésével; 5. árvizek alkalmával, az idegen helyről jövő vizek útján stb. Ismervén most az elgyomosodás okát, a védekezés módját is ehhez fogjuk megválasztani. Legtöbbet segítünk magunkon a növények termelési sorrendjének, vagyis a vetésforgónak helyes megállapításával; s e tekintetben arra kell törekednünk, hogy az ugynevezett gyomirtó növények és gyomnevelő növények váltakozva kövessék egymást. Gyomirtók például a kapás és takarmánynövények; előbbieket azért, mert azok kapálásával és töltögetésével kevesbitjük a gyomokat, utóbbiak pedig azért, mert ha azokat virágzás idején kaszáljuk le, akkor azzal egyidejűleg megsemmisítjük a közöttük lévő gyomokat is, megakadályozzuk a gyommag képződést. Gyomnevelők pedig azok, melyeket fejlődésük ideje alatt semmi ápolásban sem részesítvén, ezzel alkalmat adunk a gyomok elterjedésének. Ilyenek pl. a gabonafélék. Miután a gyomok terjesztője az istállótrágya is lehet, arra törekedjünk, hogy az lehetőleg sekélyen szántassék alá, hogy ezáltal a benne lévő gyomok mielőbbi kikelésre serkentessenek s így egy fogasboronával elpusztíthatók legyenek. Műtrágyánál a gyomzaporítás esete

nem forog fenn s épen ebben rejlik annak az istállótrágya feletti kiváló előnye. A vetőmag felhasználásánál különösen a vetőmagvak gyommentesítésére kell törekedni, mert a lelkiismeretlenebb magkereskedők szándékosan is iparkodnak a vetőmag közé gyomokat keverni. Végül abban az esetben, midőn a szántóföld akaraton kívül gyomosodik el, nem marad más hátra, mint a fogas boronának s kapának minél gyakoribb alkalmazása, mert ezek legjobb fegyvereink a gyomok elleni küzdelemben.

+ Termelési kísérletek cukorrépával. Három esztendővel ezelőtt a „Mezőgazdasági Szemlé”-ben egy igen érdekes közleményt olvastam a cukorrépa termeléséről, s e közlemény utolsó soraiban, annak írója azon óhajának adott kifejezést, hogy az általa végrehajtott kísérletnek más gazdaságok is követői legyenek. Tanácsát megfogadtam s ugyanazon elvek alapján, mint a minőket a kísérlet végrehajtásánál cikkiró követett, végrehajtottam egy kísérletet, melynek eredményét közérdekű voltánál fogva most helyénvalónak tartom közzétenni. A kísérlet célja volt kipuhatólni azt, hogy minő különbség létezik a termés eredményben: a) egy műtrágyázott és mélyen szántott, b) egy műtrágyázott és sekélyen szántott, c) egy műtrágyázatlan és mélyen szántott s d) egy műtrágyázatlan és sekélyen szántott földnél, ha az cukorrépával van bevetve. Műtrágyául az adott esetekben 150 kg. szuperfoszfát használtatott magyar holdanként. A terméseredmény volt a) nál 110 q.; b) nél 78 q., c) nél 58 q., d) nél 42 q. A közölt számokból látható tehát, hogy a mélyen szántott földnél a sekély szántással szemben 52, illetve 36 q. volt a különbség s így kétségtelen, hogy a mély szántás alkalmazása teljesen indokolt; de az is látható, hogy a műtrágyának is meg volt a jövedelmező hatása, mert a mélyen szántott földnél 32 q., a sekélyen szántott földnél pedig 16 q. többletet eredményezett. E kísérlet megerősíti azonkívül az előbbi kísérlet eredményéből levont azon következtetést is, hogy a műtrágya csökkentette a sekély szántás hátrányait is, a mennyiben a műtrágyázott és sekélyen szántott földben nagyobb volt a termés, mint a műtrágyázatlan és mélyen szántott földben.

+ A mélymívelés és intenzív gazdálkodás előnyei. A magyar gazdaközönség nem igen akarja belátni, hogy a talajnak mélyebb mívelése micsoda előnyökkel jár s azért bizony az ország nagy részében még ma is silány ekéket s hitvány és roszszul táplált ökröket látunk. Nem felesleges tehát e kérdéssel ismételtelen is foglalkozni s kísérleti adatokkal rámutatni a mélymívelés előnyeire. Az alábbi adatokat francia forrás után Spanyolországban végzett kísérletekből merítettük, a hol ma már szintén terjedőben van az intenzívebb, belterjesebb gazdálkodás s a hol a mély míveléssel és a trágyafélék helyes alkalmazásával ugyancsak szép eredményeket értek el, dacára annak, hogy az éghajlat szárazabb, mint a mienk és csapadékban szegényebb. A kísérleti terület 24 parcellára osztott s a művelés és trágyázás hatását következő viszonyok között tanulmányozták: 1. A szántás 4 különböző mélységre történt és pedig 12, 20, 30, 40 cm-re. 2. Vetettek szórva és sorba és egybekötötték ezen vetéseket a 40, 30, 20 és 18 cm-es sortávolságokkal. 3. Trágyául alkalmaztak hektiként 400 kg. szuperfoszfátot, 200 kg. klórkáliumot és 200 kg. chilifalétreot. Ezek mellett négy különböző mélységre művelt parcella trágyázatlan maradt. A termés megmértett minden parcelláról, a mely nagyon érdekes eredményeket tekintünk meg az alábbiakban. 1. A trágyázott parcellák termésének átlaga a szántás által közvetkező befolyásoltatott:

Szántás-mélység	Szem	Szalma
12 cm.	17.78 Hl.	37.78 q.
20 "	18.63 "	39.17 "
30 "	20.45 "	41.24 "
40 "	21.96 "	43.24 "

Eszerint tehát egy és ugyanazon trágyázás mellett a 40 cm. mélymivelés javára esett termésmennyiség szemben 4.18 hl. szalmában 5.46 kg., a mi megfelel 23.6% szem- és 14.4% szalmatöbbletnek. A trágyázatlan parcelláknál is a mélymivelés javára jelentékenyebben nagyobb a többlet. 2. Figyelemmel voltak azután arra is, hogy a sortávolság és műtrágyázás minő befolyással volt a termés eredményére.

Szóróvetés	szem	8.24 hl.	21.39 hl.
"	szalma	18.55 q.	45.90 mm.
40 cm. sortávól	szem		19.71 hl.
"	szalma		46.91 mm.
30 "	szem		19.15 hl.
"	szalma		38.47 mm.
20 "	szem		17.96 hl.
"	szalma		35.13 mm.
18 "	szem		20.05 hl.
"	szalma		42.25 mm.
Ellenben a négy trágyázatlan parcella a következő terméseket adta:			
12 cm. sortávól	szem	5.60 hl.	
"	szalma	15.34 kg.	
20 "	szem	7.50 hl.	
"	szalma	17.15 kg.	
30 "	szem	9.60 hl.	
"	szalma	20.10 kg.	
40 "	szem	10.26 hl.	
"	szalma	21.60 kg.	

A mélymivelés előnye tehát itt is szembeötlő mindenütt, de különösen szembeötlő a műtrágyázás alkalmazása által elért jelentékenyen nagyobb eredmény. A trágyázás által ugyanis a termésátlag 11.49 hl. maggal és 21.64 kg. szalmával növekedett. És pedig

	Átlag termés	szem	szalma
A trágyázott parcellák	19.73 hl.	40.30 mm.	
A trágyázatlan "	8.24 "	13.73 "	

A trágyázás javára esik 11.49 hl. 26.60 mm. Ezen adatok nagyon is szembeötlően mutatják a mélymivelésnek műtrágyázással karöltve való hasznát a mi különös értékkel ezen kísérleteknél azért is bír, mert Andalusia forró éghajlata talán még a mi klimánknál is szárazabb. Különös a dologban csak az, hogy e kísérletnél a szóróvetés mutatkozott legelőnyösebbnek, a minék magyarázatát adni ez idő szerint nem is tudjuk, s mindenesetre további kísérletre lesz szükségünk e kérdés eldöntése céljából. Ékesen bizonyítják azonban e kísérletek a mélymivelés és műtrágyázás hasznát s már ebből kifolyólag sem ajánlhatjuk eléggé azoknak alkalmazását gazdaközönségünknek.

+ **Hogy lehet a káposztát a nyulaktól megvédeni.** A füstölt husról le kell vakarni a kövérét, s valamely bögrében vagy fazékban eltenni. Ezzel aztán a gyenge káposzta-palántának meg kell a szárát vagyis a jövődöbéli torzsáját kenni. A füst- és zsírszag megmarad rajta a nélkül, hogy ártana neki: ellenben a nyulak e szagot ki nem állhatván, békével hagyják a káposztát. Ha ez áll, pedig erősítik, akkor ugyanezt lehetne a gyenge ojtványok és facsemetéknél is alkalmazni. Jó lenne e szerrel próbát tenni s az eredményt a közönséggel tudatni.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

Penészes tengeri etetése. A gabonákon levő penészgombák hatásáról meg koránt sincs tiszta fogalmunk és még kevésbé tudjuk azoknak az állati szervezetre való mérges hatását megmagyarázni. Általánosságban azt tartják, hogy a penészgombák mérget váltanak ki a gabonában, illetőleg, hogy az ilyen gomba által megtámadott gabona emésztésénél áll elő a mérge. Miután tehát az ellenséget nem ismerjük, nagyon nehéz azt legyőzni is. A leg-észszerűbb volna az ilyen romlásnak indult takarmányt egyszerűen megsemmisíteni és nem egyszer nem is marad más hátra. Ha tekintetbe vesszük azokat a károkat, melyeket a penészgomba az állatoknál okoz — bir-

káknál, szarvasmarhánál hasmenés, lovaknál bolyaghurut, stb. — valóban kérdéses lehet, hogy érdemes-e ezen a téren még tovább is kísérletezni, mikor olyan kevés csak valamennyire is eredményes és praktikus módot ismerünk a káros hatások elhárítására. Ha a romlott takarmányt is okvetlenül föl kell használni, még leghelyesebb a penészes tengerit főzni vagy párolni. Így elpusztulnak a gombák és talán a mérge is — az utóbbi azonban nem feltétlenül biztos. Vagy le kell mosni a penészt forró vízzel, utána pedig friss levegőn. Lehetőleg a napon néhány napig szárítani. Közben a tengeri-rakást többször meg kell forgatni, miáltal a por és a könnyű szemek eltávolíthatnak. Ez eljárás után sütőkemencében vagy szárítóban kell piritani. Faszén porral keverés (három hétig) vagy oltatlan mésszel telt kosaraknak a gabonába állítását is ajánlják, mindezen módok kétes értékűek. Mindenesetre ajánlatos, hogy bármely módon elkészített romlott táplálékot csak kis adagokban más táplálékhoz keverve adjuk a disznóknak. (Deutsche Landw. Presse.)

Tojásra szánt baromfi ápolása. A gazdának sokkal több hasznot hajt, ha a baromfit elsősorban tojásért tartja és nem húsaért, nem mintha ez is nem volna jövedelmező, de több gondot igényel; ha csak nincs sok kicsi csirke, úgy a szárnyas nem ad dolgot, míg egészséges. Tehát egy egyszerű problémával szemben állunk: ennyibe kerül egy szárnyas ellátása egy évben és ennyivel többet érnek tojásai, nagyon rossz tyúk az, melynek tartását nem hozza be tojásának értéke, de ilyen tyukot, mint értéktelent nem is tartunk. Mindegyiknek legalább valami hasznot kell mutatni a táplálkozás és esetleges kiadásokon fölül, még pedig annyit, hogy ezáltal a gazda faradtsága is ki legyen fizetve. Tehát főcélunk az, minél több tojást nyerni, lehetőleg kevés költséggel. Minden attól függ, hogy a baromfit helyes módon tartjuk el és hogy a már hasznavehetetlen és vén tyukot fiatal erővel pótoljuk. Rossz fajtájú vagy öreg tyukoknál a legjobb tartás is kárba veszt. Elsősorban legjobb azoknak a szárnyasoknak, melyek szabadon járkálnak és elég táplálékot szedhetnek maguknak. A gazdának tehát nagy előnye van, mert rendszeren rendelkezik tágas térséggel. Hogy a szabad hely vagy tágas bekerített udvar jobb-e, az kétséges. Ha a baromfi mozgatható olakban van, füves helyen (a ház naponta elmozdítandó) kétségtelenül ez a legjobb módja a baromfit egészségben tartani; de könnyen megtörténik, hogy ilyen módon néhány tojás elkallódik, vagy ellopják sőt maga a baromfi is ebben a vesztélyben forog. Zárt udvarban a szárnyas biztosabb és minden tojás megmarad. Ezt persze mindenki a saját tetszése és a rendelkezésére álló helyre tekintettel intézi el. Kilenc hónapig a táplálék búzából, tengeriből, rozs, zab és árpából vegyesen álljon, s tengerire nézve kétféle vélemény forog fenn. Kétségtelen, hogy sok esetben ártalmas; de nem annyira, hogy más baromfi eledellel ne lehetne adni. Zárt helyen tartott baromfinak igazán árt, vagy májbajt okoz, vagy pedig úgy elhizik, hogy nem tojik többet, mert roppant nagy a tengeri hizlaló képessége. De ha mozoghat kellőképpen, úgy a tulságos táplálkozás nem árt, hiszen a lónál is, ha nagyon erős munkát végez, tengerit adnak zab helyett. Van azután olyan fajta is, mely ha meg is van a lehetőség, mégis keveset mozog, mint a Cochín és Brahma, ilyen azután nagy kárát látja a tengeri tápláléknak. Tehát csakis kisebb és mozgékony fajta szárnyasnak adjuk. A ki a közönséges jó magyar fajon kívül más fajta akar tartani, annak ajánlható a Leghorn, még pedig nem is a tiszta, hanem a keresztezett faj, mert bár nem ad így több tojást, de tojásait inkább télen adja le, a mi nagy előny, mert hisz télen még egyszer annyit ér. Leghorn — Plymouth Rock, Leghorn — Hardan és Leghorn — Orpington, mind jó tojós és mozgékony, miért is bátran lehet tengerivel

táplálni, feltéve, hogy ezenkívül még elég állati eledelt is kap, a mi ellensúlyozza azt. Persze a legjobb a kukac és bogár, melyet a szabadon járó baromfi maga keres meg, jobb mint a főzött hushulladékok. bár ez is jobb mint semmi. Az ilyen hústáplálékot a más eledelükhöz kell keverni. (Agricultural Gazette.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden száma legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Pünkösd.

Tizenkilenc-száz éve már. A minden földi embernél nagyobb Megváltó elküldte szent lelkét a csüggedő tanítványoknak s ő általuk az egész emberiségnek. És újra visszaszállt a földre a hit, a megnyugvás. Ujra zöldültek a vetések, erősödtek a remények és annyi év óta minden pünkösdi ünnep meghozta a termékenység nyarat.

A magyar gazdának már régen nem volt egészen boldog pünkösdi ünnepe. Esztendőök óta nem láttuk e napon teljes virágzásban minden vetésünket. Az elemi csapások látogatnak minket. Fagy, jégverés, árvíz, káros állatok és növénybetegségek dézmálják meg a földmivelő munkásságának gyümölcsét.

A jelen sem nyújt jogot jobb kilátásokra. Gyenge termésünk lesz ismét, ha a természet Ura nem könyörül rajtunk.

Menjünk a templomba. Imádkozzunk az anyaföld urához, hogy ne engedje a magyar mezők népét inségbe jutni.

Imádkozzunk és takarékoskodjunk. Takarékoskodjunk, hogy a szükség ne érjen készületlenül.

Boldogabb ünnepeket és kalászerlelő, enyhe, szebb nyarat kívánunk olvasóinknak!

*

— **Báró Kemény Béla.** Mindenkor fájdalmas, ha erdélyrészi gazdatársadalmunk egy-egy nevét gyászkeretbe kell hoznunk; ezuttal azonban a súlyos veszteség érzete teszi nehezebbé a fájdalmat, a midőn kiírjuk, hogy *Báró Kemény Béla* nincs többé! Az imént még hazafias munkában állott előtünk: a hó elején súlyt adott szakvéleményével a nagy-enyedi tenyészállatkiállításnak, utóbb vezette a székely-keresztúri ev. ref. egyházkerület gyűlését s ünnepélyét, s most Szilágy-Somlyón akkor érte utol a halál, a midőn megint közérdekben dolgozott a réz-erdei közbirtokosság gyűlésén. S ez a munkálkodás 30 év óta tartott így. Mint ifjú gazda rendbehozta szent-erzsébeti birtokát, úgy, hogy az ma Erdély egyik mintagazdasága; annak eddig használhatlan részeit alaperősítéssel, parterősítéssel, fásítással értékesítette, minden üres helyet gyümölcsfával rakott meg; nagyban bevezetvén a mesterséges takarmánytermelést, kiterjedt állattenyésztést indított meg, melyben kiválóbbak a szent-erzsébeti ménes s a már-már nevéssé vált szent-erzsébeti magyar-erdélyi fehér gulya; megalapította a mintaszerű komló-ültetvényeit s egyúttal ennek a nálunk speciális termelési ágának valóságos apostola lett: ismertetvén azt szóval, írásban, szaksajtóban, példaadással s komlódugvány osztogatással. Hogy ma a

Küküllő mentén oly magas foku a komló-termesztés, az az ő agitációjának az eredménye. Példaszerű magán-tevékenysége révén a közfgyelem feléje fordult: vezér-emberré lett a két Küküllővidék gazdátársadalmáéan, előkelő helyet juttattak neki az udvarhelymegyei gazdasági együletben s gazdabizottságban; egyik tevékeny alapítója lett a segesvári komlótermelő-szövetkezetnek, főtisztviséggel birt egyházában, a melyet nagyra is tartott s mint megyéje közigazgatási előadója, a kormányának is sokszor meghallgatott embere volt. Főurnak született, és jóságos szívével s minden jó közügyért lelkesedő eszével, nagygyá, szeretett emberré is emelkedett. S ebben a ritka közérzületben találta ő jutalmát: ezért dolgozott tovább, önzetlenül s hangos előnévét mindig messze elkerülve dolgozott a hazájáért, a népért és családjáért.

— **Diszes esküvő** volt folyó hó 11-én a Jézus Szent Szive templomában Budapesten. Dr. Gyarmati Viktor ügyvéd vezette oltárhoz *Mauthner* Ödön cs. és kir. udvari magkereskedő leányát, *Lenkét*. Az esküvőn jelen voltak a nagyszámú és előkelő rokonságon kívül a Budapesten időző gazdák és kertészek színe-java, nemcsak számos magyar, hanem több külföldi elsőrangú kereskedő. Ott voltak azonkívül magyar és osztrák gazdasági egyesületek képviselői, valamint számos ügyvéd és bíró. Halomszámba érkeztek üdvözlések a világ minden részéből. A fiatal házaspár az esküvő után nászutra utazott Olaszországba.

— **Az „Erdélyi Gazdasági Egyület Állandó Gazdasági Gépkiállítását”** Kolozsvárt, a sétatéri kiállítási helyiségekben május hó 11-én megnyitották azóta állandóan látogatják feljövő vidéki gazdáink. Az idei ciklus tárgyai mind hazai gyárakból kerültek ki. Ajánljuk gazdáink figyelmébe ezt a szépen fejlődő hasznos intézményt.

— **Aratógép- és ekebemutatók.** Az idei nyáron Erdély több pontján fogja bemutatni az E. G. E. a magyar gyártmányu aratógépek és ekék működését. Az idő és helyek kijelölését pár hét múlva teszi közzé az egyület titkári hivatala.

— **Terméskilátások.** A vetések, illetve termések állapotáról terméstudósítónk a következő jelentéseket küldték:

Zalathnai tudósítónk jelenti: a *vetések* még eddig elég szépen fejlődnek, a *tengeri* most kél s a már kikelték jól nőnek, ugyancsak a *kertivetemények* szépek, a *gyümölcs-fák* a késői hidegektől sokat szenvedtek, egy részük most virágzik.

Székely-Kereszturi tudósítónk jelentése szerint úgy a *vetések*, mint a *kertivetemények* is gyengén fejlődnek.

Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: a *vetések* szépen fejlődnek, a *gyümölcsösök* virágzásában a fagy nagy kárt tett.

Nagyszebeni tudósítónk jelenti: a *buza* és *rozsa* gyenge, az *árpa* meglehetősen, a *szab*, és *kerti vetemények* jók, a *gyümölcsösök* elég szépek, a *komló* meglehetősen.

Zilah tudósítónk szerint általában minden gyenge.

A beküldött összes tudósítások szerint a *szőlő* mindenütt gyenge, a *takarmánynövények* ellenben jól fejlődnek.

— **Tanulmányi kirándulás.** A kolozsvári m. kir. gazdasági tanintézet június hó elejére tanulmányi kirándulást tesz a Közép-Maros völgyére, amidőn meglátogatja a gróf Teleki-féle drassói uradalmat, az algyógyi földmívelő-iskolát, Szászvárosi ipartelepkeket, Aradot s több aradmegyei jelesebb uradalmat.

— **Gazdászok tavaszi mulatsága.** A kolozsvári m. kir. gazdasági tanintézet hallgató-sága Kolozsvárt, a sétatéri mulatóban június hó 5-én tavaszi táncmulatságot tart.

— **A székelyek segítése.** Az *Erdélyi Kárpát-Egyesület* életrevaló akciót indított a székelység megmentésére. Az oláhság térfoglalásának és a székelység megfoghatóságának és elszegényedésének okát abban látja az egyesület, hogy a keleti határszéli százezer holdnyi erdőség nincs magyar kézben. A rengeteg erdőbirtokot és a legelőt, ha nem leszünk óvatosak, romániai nagybirtokosok fogják összevásárolni, a kik nem a székelyeknek adnak majd kenyeret, hanem az idegen ajku népnek. A Kárpát-Egyesület fölíratot küldött most ebben a dologban *Darányi* Ignác földmívelési miniszternek. A fölírat érdemleges része így szól:

Nagyméltóságod kegyes figyelmébe ajánljuk a határszállal levő erdősegek egy részének a magyar állam által való megvásárlását. Ennek pedig mindenképp ki kellene terjeszkedni a magán kézen levő erdőbirtokokra, a melynek következtében az ottani földbirtokosoknak pénzbeli eszközök nyújtanának, hogy azok beljebb fekvő birtokrészeket szerezhessenek. A községek és törvénhatóságok birtokában levő erdők is a szükség és lehetőség szerint megszerzendők volnának az állam részéről. Fölvethető ugyan a pénzügyi szempont és az állítás lenne kockázatható, hogy ily uagyobb mértékű szervezés nagy pénzügyi áldozattal járnának. Ezzel szemben egyszerűen arra utalunk, hogy az erdők a nevezett vidékeken oly ár mellett kaphatók meg, hogy azoknak idővel való értékesítésével a befektetett tőkének 3-4 százaléka volna kihozható és mint hogy a székelységnek megmentése a magyar állam érdeke is: az ezért hozandó áldozat nem is volna áldozat, ha tekintetbe vesszük azokat a nagyfontosságú kérdéseket, melyek itt dominálnak. Ezek előrebocsátva a után bátorodunk azt a kérést Nagyméltóságod elé terjeszteni, méltóztassék a keleti határon levő erdősegeknek az állam által történő megszerzésére vonatkozó előintézkedéseket megtenni, a sorrendet, mely szerint ezek a mostani tulajdonosoktól megszerzendők volnának, megállapítani és megállapítani az elveket és eszközöket is, melyek által az eladók ki lesznek elégitve. Már itt megjegyezzük, hogy a határszél megvásárlási összege nem lesz oly nagy, hogy az államháztartásunkat megterhelné.

— **A munkássegélypénztár kiegészítése.** A képviselőház f. hó 14-i ülésén terjesztette elő *Darányi* földmívelésügyi miniszter a gazdasági munkás- és cselédségpénztár törvény kiegészítéséről szóló 29 szakaszból álló javaslatot, mely ennek az eddig is eredményesen működő intézménynek még nagyobb sikert fog biztosítani. Valóban, a munkásnép helyzetének átértése és átérzése nyilvánul meg ebben a javaslatban is, mely mindennek előtérrel lehetővé teszi több, egész tíz tagsági könyv váltását s ezzel tagjaik akarja megnyerni a gazdaságok jobban fizetett tisztviselőit s alkalmazottait, továbbá azokat a módosabb földmívelő gazdákat, kik maguknak öregségük tartamára életjáradékot akarnak biztosítani. Lényeges rendelkezése az új javaslatnak, hogy a tagsági díjak fizetését fix terminusig állapítja meg. Míg a munkáspénztárról szóló törvény szerint a nyugdíjbiztosító tagok addig fizették a tagdíjat, míg a segélyezés ideje be nem állott, az új törvény a tagdíj fizetést 25 évben állapítja meg. Humánus az új javaslatnak az a rendelkezése, hogy azok a tagok, akik segélyre való igényjogosultságot még nem szereztek és elhalnak, az általuk tett befizetéseket a pénztár visszafizeti. Népszerűvé teszi az intézményt az a rendelkezés is, hogy visszamenőleg több évre is lehetséges befizetéseket teljesíteni, ezáltal a nyugdíjra való jogosultságot előbb megszerezni. Az igazgatóság felhatalmazást kap arra, miszerint az olyan tagnak, aki szorgos dologidőben például aratáskor a munkából kimarad, rendkívüli segélyt adhasson. Felöleli az új javaslat a temetőzés és kiházasítás biztosítási ágát is. Az 5 fillér heti befizetéssel belépők családjuknak halál esetére segélyt, 10 fillér befizetéssel kiházasítási segélyt biztosítanak. A kiházasítási díj 55-215 korona, a temetőzési segélyek minimuma 60, maximuma 200 korona. A javaslatban a belügyi és földmívelésügyi miniszternek igen szerencsés formáját találták meg — az egyesületi jog sérelme nél-

kül — annak, hogy mint lehessen a *feloszlott alföldi temetőzési és kiházasítási egyesületek tagjainak pénzét megmenteni*. Ugyanis a temetőzési és kiházasítási együleteknek megengedi, hogy külön csoportokként ezeket az igazgatóság felvehesse. Az állam az új javaslatban újra a kis egzisztenciák támogatására siet és az évenkénti hozzájárulását a maga részéről 150 ezer koronában állapítja meg.

— **A gazdasági főiskolának Kolozsvárt leendő felállítását** ügyében az E. G. E. által a földmiv. miniszterhez felterjesztett memorandumot ismertetve, a „Gazdasági Lapok” legutóbbi száma a következő megjegyzést teszi: „Az „E. G. E.” föltérjesztésében mindenestre sok megszívlelésre érdemes olyan momentumok hozattak fel, amelyek jelentős bizonyítékul szolgálnak arra, hogy Kolozsvár s vele Erdély a számításból ki nem hagyható. A főiskola kerete és alapja ott már jórészt meg van. S ez az alap olyan, hogy arra építeni bátran és sok reménnyel lehet!”

— **Népies gazdasági felolvasások Küküllő megyében.** A vármegyei gazda bizottság az állattenyésztés terén adandó gyakorlati oktatások és utmutatások céljából egy igen ügyes gyakorlati embert szerződtetett *Mezey* Lajos személyében, ki ezen állását már el is foglalta s több községben szabad előadást is tartott. Legutóbb Vámos-Gállfalva és Szőkefalva községekben tartott ilyen előadást a szarvasmarha tartás és tejértékesítés valamint a baromfi tenyésztés és tojás értékesítésről. Előadásának közvetlensége, értékes tanácsai s az előadott kiváló értékű gyakorlati utmutatások a hallgatóság tetszését amint nekünk jelentik nagyon megnyerték.

— **A fagykarak.** *Darányi* földmívelésügyi miniszter utasította a szőlészeti szakközögeket, hogy elemi csapatok, különösen fagyok és jégverés által okozott kártételek esetén haladéktalanul a helyszínen szálljanak ki s az érdekelt gazdáknak a védekezés és orvoslás módját magyarázzák meg és demonstrálják.

— **A csikmegyei erdőipar részvénytársaság** az 1900. évről áthozott 365.000 korona veszteséget a múlt évben 99.000 K.-val szaporította, úgy, hogy az összes veszteség 464.000 K.; az 1.000.000 korona alaptőkének ez szerint majdnem fele a vállalatnak 7 évi fennállása alatt elveszett. A befektetések a mérlegben 1.766.000 K.-val, anyagok és készletek 993.000 K.-val szerepelnek; az investált tőkék tehát, leszámítva a befektetésektől eddig elért 875.000 K.-t, az alaptőkének mintegy kétszeresét teszik. Adósságok 136.000 K.; evvel szemben hitelezők 1.495.000 K. túlnyomó részben elfogadványokban. Az eredmény számlát nem tették közzé. A május 12-ére egybehívott közgyűlés napirendjén többek között az igazgatóság előterjesztése az alaptőke felemelése és az alapszabályok megfelelő módosítása iránt is szerepet. Az újabb tőkebeszerzés előreláthatólag a vállalat kedvezőtlen helyzetének szánálását célozza.

— **Állatkivitelünk Németországba.** A porosz földmívelésügyi miniszter szarvasmarhának Magyarországból és Ausztriából *Solingen* város közbiztonságára való bevitelét megengedte. Ennek folytán Magyarországnak külön tilalom alá nem vett területeiről származó vágómarhák *Solingen* város közbiztonságára bevihetők.

— **Közszállítások Romániában.** Az új román törvény kimondja, hogy 20.000 frank értékét meghaladó közszállításoknál a román alattvalók előnyben részesülnek, ha ajánlatuk 5%-kal drágább is a külföldi ajánlatánál. A közszállítási szerződésekbe mindenkor beendő az a kikötés, hogy a vállalkozók *idegen munkásokat* csak abban az arányban alkalmazhatnak, melyet a hatóság az illető vállalat természetéhez és kiviteli helyéhez képest meg fog állapítani. Az új törvény 1. évi szeptember 18-án lép hatályba.

— **Török A. és Társa** a legnagyobb fővárosi osztályosjeggy fölarusító. Ki ne ismerné ez ország-szerető kedvelt, szerencsés bankházat? Kevés cégnek sikerült a játszó közönség kezét oly nagy mértékben megnyerni, mint Török A. és Társának. Vevőkoro

folyton nagyobbodott és az állandó forgalom növekedése folytán a Váci-körút 4. alatti földszinti és másodemeleti főüzlet szűknek bizonyult; ugyanígy, hogy a főüzletet a hasonlíthatatlanul nagyobb Teréz-körút 46. b. helyiségbe helyezte át Ezenkívül a főváros négy nagy kerületében fióküzletei is vannak. E cég a május 22-én, csütörtökön kezdődő I. osztályú húzások sorsjegyeket eredeti árban árusít és pedig 1/2 sorsjegy 12 korona, 1/3 sorsjegy 6 korona, 1/4 sorsjegy 3 korona, 1/8 sorsjegy 1 korona 50 fillér. Török A és Társa bankház mai hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

Az „Oberurseli Motorgyár r. t.” (Oberursel, majnai Frankfurt mellett, iroda: Bécs, VII. Lindengasse

7.) mai számunkhoz mellékelt prospektusát olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

S. J.-nek: Erre nézve nekünk már meg van a magunk véleménye; körülbelül tisztában vagyunk mi is a teendővel. Terve és ajánlata most amúgy is korai. Az «A»-val való szerződés csak 1906. március hó 1-én jár le. Addig még ráérünk gondolkozni. Most kár volna a dolgot időelőtt tárgyalni. Legyen csak nyugodt! Most másképpen fogjuk ezt az ügyet ellátni! B-I. Deés. Vegyen egy tollkést és vágja ketté

középen a kis leendő gyümölcsöt. Ha belül fekete, akkor elfogyott s nem lesz belőle gyümölcs. Az, hogy a virág szirmai nem hervadtak el, még nem mutat a fagy elkerülésére. A virágszirmok elsárgulása csak a hirtelen hőváltozástól következik be; míg a termőfelpusztul a lassan felengedő fagytól is.

B-a. Közöljük.
Intéző. A gazdatiszti egylet működését júniusban fogja megkezdeni.
D-I. — *Falusi tanító*, — s. s. — «Székely bajok» — I. o., — z., — N S., — E. L., — B. Gy., — it. — Közölni fogjuk.
A-I., — J-I-n., — M. Ö., — Bérlő., — T. N. L., — «Cséplőgép», — Leveleket irtunk.
R., — Küldje be a mintát hozzánk, szíveségből elküldjük oda.
F-I., — Gr. Teleki Arvédnál Drassó, u. p.: Konca, kapható.
K. K., Deés. — Nem. Hiába való fáradság.
S. A., — 100-110 koronát érhet.
M. G., — Állatkiállítás csak 1903-ban lesz.
E-a., — A szebeni tudósítás elmaradt?

A kiadó hivatal üzenete.

Olvasóinkhoz. Az «Erdélyi Gazda» pünkössti és következő számaiból mutatványszámokat küldünk szét. Aki a júliustól kezdődő félévre már most előfizet, annak júliusig ingyen küldjük a lapot!

ERDÉLYRÉSZI PIACI ÁRAK.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet számára küldött eredeti tudósítások alapján.

Az árú és a mértékegység megnevezése:	Kolozsvár	Nagy-Enyed	Gy.-Fehérvár	Zilah	Sz.-Régen	Medgyes	Szászváros	Szamosújvár	Gyergyó-Sz.-Miklós	Zsibó	Sz.-Keresztúr	Maros-Vásárhely	Nagy-Szeben	Szegesvár	Csik-Szereda	Zalatna
Buza I.	q. 17-60	17-30	18-—	15-—	18-60	16-—	18-60	10-—	17-—			17-24	17-69			
Buza II.	q. 15-60	16-60	17-20	14-—	18-00	15-50	16-40	15-00	15-—	2-90	2-60	16-90	2-76	2-60	2-60	3-10
Rozs	q. 12-80	13-50	14-30	12-—	13-00	13-—	13-—	11-—	14-—			12-60	12-37	2-60	2-40	2-90
Árpa	q. 12-60	12-30		9-—	10-60	12-—		11-—	14-—			1-60	1-76	1-60	2-20	
Zab	q. 12-60	12-80	13-80	12-—	12-00	12-—	14-—	12-—	16-—			2-—	12-65	2-—		1-20
Tengeri I.	q. 10-—	11-30	11-20	12-—	10-00	11-—	11-20	9-50	13-—	1-12	1-20	9-98	13-78	1-20	1-90	
Tengeri II.	q. 10-—	11-—		10-—	9-50	10-50			12-80	1-90	1-64		1-76	1-70	2-—	
Paszuly, fehér	q. 20-—	14-—	13-—	12-—		10-—	12-—	15-—	15-—			9-—		2-10	1-60	2-60
Lencse	q. 46		52	50				40-—	35-—	1-20	1-60		20	2-10	1-60	2-60
Borsó	q. 38		48	48				40-—	20-—						4-—	
Köles	q. 30		30	32				28-—	21-50					2-20	3-—	
Burgonya	q. 9-30	6-—	6-—	6-—		6-—	6-—	8-—	7-50			5	6-—		4-—	
Sárgarépa	q. —80		1-60						0-90	—90	1-10			—80	1-10	1-—
Hagyma	q. —22	—40	—60	—60	—40	—60	—40	—36	—40	—40	—20	—40		—60	—50	
Káposzta	100 drb.														10-—	
Alma, nyári	q. —															
Alma, téli	q. —				2-40											
Alma, tömeg árú	q. —															
Szilva beszteker	q. —															
Dió	q. —		2-70		3-20											
Bor, közöns. aszt. új	hl. 36	24-—	40-—			44	60			2-80						50
Bor, jobb asztali új	» 48	30				48	80									60
Bor, pecsenye új	» 60	50				56	100									60
Bor, csemege új	» 50	80-—				60	120									60
Almabor új	» 80	80				80	140									
Seprő pálinka új	» 240-—					40										
Törköly pálinka új	» 180					50										
Szilvorim új	» 150					100										
Marhahús, főzni való	kg. —96	—80	—80	0-80	—64	0-80	0-80	—80	—80	—80	0-80	—80	0-88	—80	0-80	—80
Borjúhús	» 0-72	0-80	0-80	0-80	—64	0-80	0-80	—80	—80	—80	—80	—80	1-—	0-80	—80	—80
Sertés	» 0-88	0-96	0-88	—88	—72	0-80	1-—	—80	—88	—88	—88	—88	0-60	1-—	0-90	—88
Egy bárány	drb. 6-—	4-—	4-—	4-—	4-—	2-40	7-—	2-40	4-60	4-40	4-—	6-—	3-—	4-—	4-—	4-20
Egy malacz	» 5-—	4-20	3-—	3-—	2-40	3-—	2-80	3-50	5-20	3-—	7-—	2-—	4-—	4-—	4-—	
Egy pár csirke	pár 1-—	1-—	0-70	1-20	1-20	1-20	1-20	0-80	1-20	1-20	1-20	1-20	1-—	2-—	1-20	1-20
Tehéntej	liter 0-18	0-24	0-16	0-16	0-16	0-18	0-16	—20	0-15	0-12		0-14	0-14	0-16	0-24	
Juh túró	kg. 0-90	0-90	2-12	—88	1-28	0-90	1-12	—96	—96	1-—					1-10	
Juh sajt	» 1-60	1-40	2-—	2-—	2-00	1-20	2-—	2-—	1-20	2-—					2-—	
Vaj	» 0-40	0-40	0-40	0-40	0-38	0-40	—40	0-40	0-36						—40	0-35
Tojás	10 drb. 0-40	0-40	0-40	0-40	0-38	0-40	—40	0-40	0-36						—40	0-35
Igás ló páronként	2 drb. —			140			240		200		220	300	2-50		2-500	
Kocsi ló	» —			250			600		400		380	300	3-20		3-600	
Igás ökör	» —	360		500			560		280		580	600	4-50		3-600	
Borjas tehén	1 drb. —	150		200			220		1000		260	260	2-30		160	
Egy éves borjú	» —	60		60							120	120			—50	
Sertés, öreg	drb. —	50		40							50	50				
Eves süldő	» —	30		30							20	20				
Sertés öreg	kg. —															
Eves süllő	» —															
Juh, anya	1 drb. —			24						14-—						
Raccka gyapju	q. —															
Cigája	» —															
Finomabb gyapju	» —															
Komló	q. —															
Régi széna	q. 6-50	10		24			15-—	16-—	10-—	24-—	25-—		15	16-—	20-—	
Mesterséges széna	» —	4					14-—	14-—	10-—	22-10						
Őszi szalma	» —	4-00		4			6-—	8-—	9-—	10-—				3-—	4-—	
Tavaszi szalma	» —	4-50					9-—	9-—						3-20	6-—	
Istálló trágya	» —			—50					—80					—80	1-—	
Lóhermag I.	q. —			160		150	110	112	110						160	
» II.	» —			140		140	90	88-—							100	
Lucsernamag	» —			200		160	110	130							165	
Baltacsimmag	» —			25		25	26-—									
Bükkönymag	» —			16		16	16-—	12-—							300	
Kendermag	» —			19-40		20-—	18-—	6-30							100	
Répamag	» —			120		120										
Bükkfa, hasáb	km. 6-30	5-00		4-00		5-—	5-—	4-80	5-—		7-30		5-—			
Tölgy, hasáb	» —	5-00				3-—	3-—	4-20					4-—			

Cichéket
mindennemű nyomtatványhoz
szép és tisztá kivitelben
pontosan és olcsón
Fischer-féle
Művészet
Budapest
Videki megrendelésre is pontosan
eszközölkének

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOSZVART
Deák Ferencz-utca (ezelőtt: Belközép-u.) 37. sz. alatt.
(Korbuly-ház) olesó jelzalog és váltókölcsönöket nyújt és
BETÉTRE 5% SZÁZALÉK KAMATOT AD.

A Magyar Jelzalog-Hitelbank
Képviselősege Kolozsvartt
(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)
Az intézet alapitokeje 30 millió korona.

4%-os és 4 1/2 %-os
Zaloglevélkölcsönöket
nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százalékkal, nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítolási árfolyam mellett 4 1/2 %-os zaloglevélkölcsönöket földirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százalékkal és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65 %-os évi részletfizetés mellett.

A jelzalogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfai adnak véleményét. (1.)

A bank képviselősegenél kaphatók 4% és 4 1/2 %-os zaloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereséymegkötvények

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:
Felelős szerkesztő és kiadó:
TOKAJI LÁSZLÓ.
Társaszerkesztő:
JAKAB LÁSZLÓ.
Segédszerkesztő:
ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Előfizetési Felhívás!

Erdélyi hazarészünk legfüggetlenebb, legélénkebb és legolcsóbb politikai napi lapja

„UJSÁG”

Független, mert tisztán az a közönség tartja fenn, amely Magyarország teljes kormányzati és anyagi függetlenségeért lelkesül. Senki mástól anyagi segílyt nem kap. Épen ezért korlátok, melléktekintetek nem kötik és nem vezetnek közcélú akcióinál.

Legélénkebb, mert a legjobb erőkből álló munkatársgárdája van és leggyorsabb, mert éjjeli lap lévén, már a reggeli gyorsvonat szétviszi az egész Erdélybe s így az összes budapesti lapokat egy nappal, a kolozsváriakat pedig egy fél nappal megelőzi.

Legolcsóbb, mert míg a többi lapok előfizetési ára évi 28 és 32 korona, addig

az „UJSÁG” előfizetési ára

egész évre csak: 24 korona.

félévre „ 12 „

negyedévre „ 6 „

egy hónapra „ 2 „

Ilyen előfizetési árral indult már kezdetben és ez is egyik oka annak, hogy a lap előfizetői a legnagyobb arányban szaporodtak.

Az „Ujság” felelős szerkesztését december 29-től **Dr. Papp József** kolozsvári ügyvéd vette át, a kit munkásságában számos kolozsvári és vidéki közéleti férfi támogat.

Az „Ujság” — politikai és társadalmi akciói mellett — kiváló gondot fordít a köz- és mezőgazdasági érdekek megfelelő, alapos és helyes irányu szolgálatára is. Ily tárgyú rovatait a legjelesebb helyi és fővárosi szakemberek látják el közleményekkel.

Előfizetési pénzek utalványlapon

„Az „UJSÁG” kiadóhivatalának
Kolozsvártt”

(781.)

ezimen küldendők.

==== Mutatványszám ingyen küldetik. ====

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára örléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és

egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Electromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

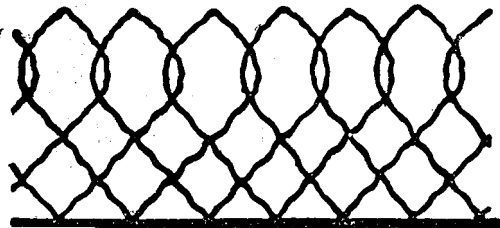
(763.)

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve.

LÉBER GYULA

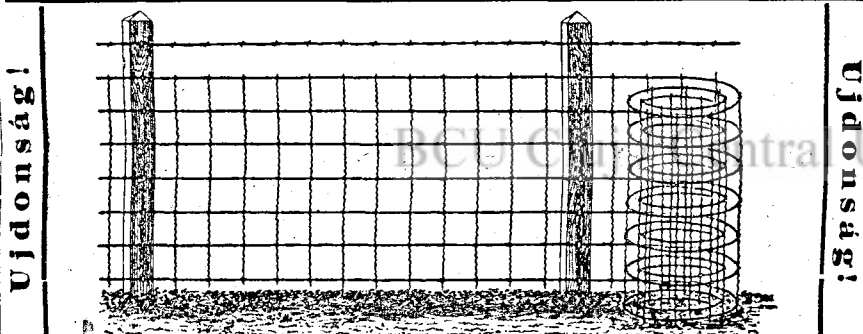
első erdélyi sodrony szövet-fonat és szita-áru gyára
KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.
Telefon 439.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való **Gép-sodrony-fonatait**, majorsági udvarok fonnattal való bevonását; pince, padlás, felső világossági-

magtái és csekmára adiakok rostélyzatot, általában rosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löherrosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra. vas-, réz- és czinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, acél tuskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különbféle mintákban, fakerebbe foglalt rosták és sziták, ruganyos ágybetétek (mátrácz), sodrony-láb-törlők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók. (339.)

Bámulatosan olcsó kerítések!

HAIDEKKER SÁNDOR

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára

Budapest, VIII. ker., Üllői-ut 48. szám.

Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott

Hungária sodronyfonatát

(866.) mint a legegyszerűbb és legolcsóbb **kerítési anyagot**,

mely előnyeinél fogva föltümul minden eddig alkalmazott sodronykerítést. Ezen, a mezőgazdaságra nézve rendkívül fontos találmány előnyei: Olcsóság: 1 méter magasságu tekercsekben a következő árakon kapható:

Fekete vassodronyból:						
Sodronyvastagság:	1 2	1 4	1 6	1 8	2 00	milliméter.
Ár méterenkint:	35	40	45	50	55	fillér,

Horganyozott vassodronyból (nem kell befesteni):

Sodronyvastagság:	1 2	1 4	1 6	1 8	2 00	milliméter.
Ár méterenkint:	40	45	55	60	65	fillér.

Czélyszerűség: A font lyukbősége circa 5 cm. lévén, még apró baromfi áthatolást is meggátolja; felső és alsó szélei pedig tuskések, tehát az átmaszást megnehezíti. A fonat csavart szálai — mint vékony sodronykötelek — a kerítés hosszirányában futnak, mi által nagy az ellenálló képessége; a keresztirányban pedig hullámosak, a szálak összecsuszása tehát ki van zárva.

Könnyű kezelés: Kézzel meghúzza, egyszerűen a faduczkokhoz szegzendő horganyozott kettős szegekkel, a fonat sima és feszes marad. Feszítő sodronyok, csavarok stb. alkalmazása fölösleges. A fonat fölött egy-két sor tuskés sodrony alkalmazva, a kerítés tetszés szerint megmagasítható. A tuskés sodrony méterenkinti ára 6 fillér.

Számos elismerő levél áll rendelkezésre.

Továbbá gyárt és szállít: közönséges gép- és kézi-sodronyfonatokat mindenféle czélokra; csinos és erős kiviteli kapukat és ajtókat, valamint nyaraló-, park- és erkélyrácsokat, vaskeretes sodronyfonat és kovácsolt vashól föld- és kavicsrostákat, magtár ablakrostélyokat, ökr-szájkosarakat, szikrafogókat, gabona osztályozó hengereket, valamint régi választóhengereknek új sodronyköpennyel való ellátását. Sodronyszöveteket, fonatokat és vaskeretű szitákat szelelőrostákba.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

VALÓ-

di francia különlegességek (gumi és halhólyag, ugyszintén összes női övszerők) F. Berguand fils leghírnevebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhetők

POLGÁR SÁNDOR-nál

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körút 50. sz.

Részletes képes árjegyzék ingyen.

Ezen hirdetés beküldése esetén 15% engedmény. Kivágatott az „Erdélyi Gazda”-ból. (792.)

(495.)

Szőlőmivelők és mezőgazdák számára!

A szőlőtelepek befecskendezéséhez valamint a gyümölcsfákat károsító rovarok, továbbá a szegecs és tormáncs teljes kiirtására

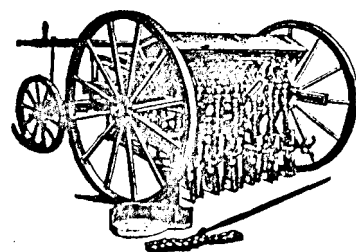
Mayfarth Ph. és társa féle

szabadalmazott

önműködő úgy hordozható, mint kocsira szerelt

„Syphonia“

fecskendők, a legjobbknak bizonyultak, a melyek szivattyuzás nélkül a folyadékot önműködőleg a növényekre permetezik. Ezen fecskendőknek már sok ezerre menő példánya van alkalmazásban és számos elismerő bizonyítvány igazolja ezeknek elvitázhatatlan kiválóságát minden más rendszerrel szemben.

A legjobb vetőgépek

Mayfarth Ph. és társa legújabb szerkezetű

„AGRICOLA“

(tolóvetőkerék-rendszer) vetőgépei.

Mindennemű mag- és különböző magmennyiség számára, váltókerékek nélkül, dombon avagy síkon, a legkönnyebb járás, legnagyobb tartósság és mind a mellett a legolcsóbb ár által tűnnek ki.

A lehető legnagyobb munka, idő- és pénzmegtakarítást teszik lehetővé.

Különlegességeket széna- és szalmaprések-kéz használatra, kukorica morzsolók, cséplőgépek, járgányok, gabonarosták, mellett gyártanak és szállítanak

traktorok, ekék, hengerek és boronákban a legújabb rendszer és elismert legjobb alkotás alkalmazása

Mayfarth Ph. és Társa

cs. és kir. kiz. szabadalmazott mezőgazdasági gépgyárak

(807.)

BÉCS, II. Taborstrasse 71

több mint 400 arany-, ezüst- és bronzéremmel kitüntetve.

Kimorított árjegyzékek és elismerő kiratok kívánatra ingyen küldetnek. — Képviselek és ismételők alkalmaztatunk

Kishirdetek felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Deák-Ferencz-utca 13. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

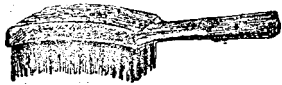
Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.

Ezen rovatban minden 20 cm., vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségén felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetek számára kell hivatkozni. Tümpéldány csak egy küldetik.

Alkalmazást keresők

Gazdatiszti állást keres, vagy ideiglenes munkát is elfogad igen ügyes gyakorlati gazda. Czime 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

Különfélék.

Gyümölcsfa 829
keféket,
valamint egyéb
kefe és seprő-
árút

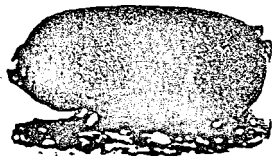
gazdasági,
ipari és
háztartási célra
ajánl:

Wiszkóy és Társa
kefeáru gyára
Budapest, VI. Király-utca 66. sz.
Árjegyzékkel
kivánatra szolgálunk.

B. Bak Lajos Ö csász.
és kir. Fensége Klotild
főhercegnő udvari
szállítója és az arany-
koronás kereszt birto-
kosa műbutor és épület-
asztalos munkák és
parquette gyári üzlete
Kolozsvárt. Alapítta-
tott: 1869. (845.)

(543.)

Telivér
Poland Kina
süldök, koczák és kanok,
renyészésre alkalmas, szép
és fejlett példányok 8-9
hónaposak eladók. Ugy-
szintén tavaszi ellésből
származó malacokra elő-
jegyzést elfogadok.
Szállítás 3 hónapos kortól
kezdve.
Tudakozódások:
Ordódyne Mailáth Gizella
Budapest,
IV., Múzeum-körut 7. szám.
(748.)

Simonfi István mező-
gazdasági gépgyára,
vas- és fémöntődéje
Kolozsvárt, Kultorda-u.
48. szám. Telefon 85. sz.
Kivánatra árjegyzék és
költségszámítás
bérmentve küldetik.
(464.)

Páris-Grand-Prix!

Gr. Teleki Arvéd
drassói uradalmában
up. Koneza, Alsófehérvármegye
kaphatók:

gyorsfejlődésű, kivá-
lóan edzett, az ország
minden részében előny-
ösen ismert

magyar bikák,

100 drb. magyar
igásökör,

az általános kedvelt

oberndorfi répamag,

rendkívül
előnyös árban,

továbbá
pekingi kacsák,

amerikai
diócsemeték,
sorfák.

(775.)

E l a d ó

2 drb.

Poland Kina tenyészkoca

Czim **G. G.** alatt a
kiadóban.
(1001.)

4 törzs

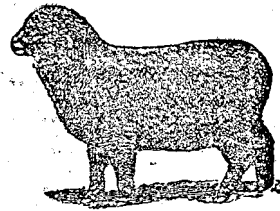
Plymouth Rock

tyuk

— e l a d ó . —

Áruk 50 korona.

Cim a kiadóhivatalban.
(1003.)

16 métermázsa

raczka

gyapju

jutányosan

eladó.

Czim a kiadóban.
(1002.)

Kovácsolt és öntött vascsövek
gáz-, víz- és gőz-vezetékhez,

kutcsövek,
kazán és locomobil-forrcsövek,
gőzfűtési és karimás csövek,
mindennemű furócsövek,
réz, öntöttvas és zománczott áruk,
felszerelések gáz, víz s gőzvezetékhez,
szerszámok, vörösrézlemezek és árnt

legolcsóbb árakon beszerezhetők

HASENÖRL EDÉ-nél BUDAPEST, VI., Teréz-körut 34.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

Szivattyúk MÉRlegek,

minden neme házi és nyil-
vános célokra a mező-
gazdasági, építkezés- és
iparnál.

legújabb javított rend-
szerű fűzős, százas és
hídmérlegek fából és vas-
ból, kereskedelmi, köz-
lekedési, gyári, mező-
gazdasági és ipari cé-
lokra.

Szivattyu s gépgyártási betéti társaság.

Embermérlegek, mérlegek házihasználatra.

875.

W. Garvens, Wien, I., Schwarzenbergstrasse 6. // Árjegyzék ingyen és bérmentve. I., Wallfischgasse 14.

A magy. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége

BUDAPEST. Váci-körut 32. szám.

ajánlja a magy. kir. államvasutak gépgyárában készült

4, 6, 8, 10 és 12 lóerejű GŐZCSÉPLŐ-KÉSZLETEIT,
14, 16 és 20 lóerejű COMPOUND-LOCOMOBILJAIT, és végre

876.

Millennium

legújabb szerkezetű fűkaszáló-, marok-
rakó- és kévekötő aratógépeit,

továbbá: a szab. osztr.-magyar államvasutársaság resiczal mezőgazda-
sági gépgyárában készült S A C K-rendszerű aczélöntésű
ekéfével ellátott E K É I T és egyéb mezőgazdasági eszközeit.
Erdélyrészi képviselő: WESSEL LEÓ KOLOZSVÁR, New-York szálloda.

A magyar kir. államvasutak gépgyárának lokomo-
bil cseplőgép és „MILLENNIUM” aratógép gyárt-
mányai a párisi nemzetközi kiállításon a legna-
gyobb kitüntetést, a GRAND PRIX-t nyerték

